

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2011

LENKA MÜLLEROVÁ

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**ÚLOHA PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBY
V TRESTNÍM ŘÍZENÍ**

Autor práce: Lenka Müllerová
Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia: prezenční
Vedoucí práce: JUDr. Šimák Martin, Ph.D.
Katedra: Právních oborů a bezpečnostních studií

2011

Prohlašuji tímto, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a použila pouze knih a pramenů v práci uvedených.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění

.....
Lenka Müllerová

Ráda bych poděkovala vedoucímu bakalářské práce JUDr. Šimákovi, Ph.D., za odborné vedení a podporu při zpracování práce.

Také bych chtěla poděkovat Mgr. Martinu Pilnému z Probační a mediační služby v Českých Budějovicích za materiály, které mi poskytl k zpracování mé bakalářské práce.

ABSTRAKT

MÜLLEROVÁ, L. *Úloha Probační a mediační služby v trestním řízení*: bakalářská práce. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2011. Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Martin Šimák, Ph.D.

Klíčová slova: probace, mediace, trestní řízení, alternativní trest, restorativní justice, domácí vězení, zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce

Bakalářská práce se zabývá Probační a mediační službou v České republice. Práce vysvětluje základní pojmy jako jsou, trestní řízení, probace a mediace. Popisuje se zde historie a vznik probace a mediace v České republice, postavení, cíle a úloha Probační a mediační služby různých stádiích trestního řízení. Práce také zahrnuje zahraniční exkurz do vybraných zemí – Anglie a Wales, Německo a Francie. Dále práce obsahuje vysvětlení pojmu restorativní justice. Práce také zkoumá nově zavedené alternativní tresty – domácí vězení a zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce.

ABSTRACT

MÜLLEROVÁ, L. *Role of the Probation and Mediation Service in Criminal Proceedings* : Bachelor thesis. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, o. p. s., 2011. Supervisor: Mgr. Martin Šimák, Ph.D.

Key words: probation, mediation, Criminal procedure, alternative Punishment, restorative justice, under house arrest, ban entry to sporting, cultural and other social events

The thesis deals with the Probation and Mediation Service in the Czech Republic. The thesis explains fundamental concepts such as criminal proceedings, probation and mediation. It is also described the history, the emergence of probation and mediation in the Czech Republic, status, objectives and the role of the Probation and Mediation Service of the various stages in criminal proceedings in my thesis. There is also included the excursion to foreign countries – England and Wales, Germany and France. The work also includes the explanation of the concepts of the retroactive justice. The work also explores newly initiated alternative punishments – house arrest and the travel ban on sporting, cultural and other social events.

OBSAH

ÚVOD.....	8
1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE.....	9
2 ZÁKLADNÍ POJMY.....	10
2.1 Trestní řízení.....	10
2.1.1 Působnost trestního řízení.....	10
2.1.2 Základní zásady trestního řízení	11
2.1.3 Stadia trestního řízení.....	12
2.2 Probace.....	15
2.3 Mediace.....	16
3 PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA	18
3.1 Vznik probace a mediace	18
3.1.1 Vznik probace a mediace v České republice	18
3.2 Historie probace a mediace v České republice.....	19
3.3 Podstata a cíle	21
3.3.1 Podstata.....	21
3.3.1.1 Probace	21
3.3.1.2 Mediace.....	23
3.3.2 Cíle	23
4 PROBACE A MEDIACE V TRESTNÍM ŘÍZENÍ	25
4.1 Mediace v přípravném řízení a řízení před soudem.....	26
4.2 Probace v trestním řízení.....	29
4.2.1 Přípravné řízení	29
4.2.1.1 Náhrada vazby dohledem probačního úředníka	29
4.2.1.2 Podmíněné zastavení trestního stíhání.....	31
4.2.1.3 Narovnání.....	32
4.2.2 Řízení před soudem a vykonávací řízení.....	33
4.2.2.1 Podmíněné upuštění od potrestání s dohledem	33
4.2.2.2 Podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody	34
5 ZAHRANIČNÍ EXKURZ DO VYBRANÝCH ZEMÍ.....	36
5.1 Anglie a Wales.....	37
5.1.1 Probace	37
5.2.1 Mediace	40
5.2 Francie.....	40

5.2.1 Propace	40
5.2.2 Mediace	42
5.3 Německo	43
5.3.1 Propace	43
6 RESTORATIVNÍ JUSTICE	46
6.1 Koncept restorativní justice.....	46
6.2 Principy restorativní justice.....	47
7 NOVÉ ALTERNATIVNÍ TRESTY A TRENDY	49
7.1 Trest domácího vězení	50
7.1.1 Vznik trestu domácího vězení.....	50
7.1.2 Domácí vězení v českém trestním právu	51
7.1.3. Postup probačního úředníka – v rámci trestního řízení ve fázi před uložením trestu	53
7.1.4 Činnosti probačního úředníka	54
7.2 Zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce.....	55
ZÁVĚR.....	57
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	59
SEZNAM ZKRATEK	62

ÚVOD

Tématem bakalářské práce je *Úloha Probační a mediační služby v trestním řízení*. Toto téma jsem si vybrala z důvodu, že bych po ukončení studia ráda pracovala u této instituce, a proto jsem chtěla proniknout hlouběji do této úlohy. Další důvod výběru tohoto tématu je především to, že i když Probační a mediační služba působí již od 1. 1. 2001, velká část veřejnosti neví, o jakou instituci se jedná. Touto prací se pokusím čtenářům přiblížit Úlohu Probační a mediační služby v trestním řízení, její vznik, poslání a cíle, a také nově zavedené alternativní tresty – domácí vězení a zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce.

Probace je zákonnou metodou potrestání pachatele, opírající se o trestně politická a sociálně pedagogická kritéria. Její výkon je kombinací dohledu a pomoci. Vychází z diferencovaného a individuálního přístupu k osobě odsouzeného, možností a potřeb jeho sociální adaptace. Probací je zajišťována i ochrana společnosti. Dohled, pomoc a celá probační služba překračují rámec trestního práva a posouvá probaci do sféry společenské humanitární solidarity s pachateli, kteří se potýkají s těžkostmi a problémy.

V právním smyslu se probací rozumí alternativní trestní sankce, umožňující podmíněný odklad trestu na zkušební dobu při současném stanovení určitých povinností a podrobení odsouzeného dohledu probačního pracovníka. Probace představuje systém, výchovných opatření, pomoci a služeb, zajišťovaných a organizovaných specializovanou probační službou.

Mediační činnost je odborný postup pracovníků Probační a mediační služby realizované v přípravné fázi trestního řízení před rozhodnutím státního zástupce či soudce. Jejím smyslem je urovnání konfliktu mezi obětí a pachatelem, odstranění příčin, které vedly pachatele ke spáchání trestního činu, a příprava podkladů pro rozhodnutí státního zástupce či soudce.

Cílem této práce je:

1. přiblížit úlohu Probační a mediační služby v trestném řízení
2. zjistit na pozitiva a negativa nově zavedených alternativních trestů

1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Cílem bakalářské práce je přiblížit úlohu Probační a mediační služby v trestním řízení, zjistit pozitiva a negativa nově zavedených alternativních trestů, dále obsahová analýza a syntetizování základních pojmů, které se váží k trestnímu řízení, Probační a mediační službě a její historický vývoj. K dosažení těchto cílů se práce zabývá dostupnými literárními zdroji, které se této problematice týkají. Jde o odborné knihy obsahující značné množství metodik, metodiky od ředitele Probační a mediační služby a analýzu zákona č. 257/2000 Sb. o Probační a mediační službě.

2 ZÁKLADNÍ POJMY

2.1 Trestní řízení

Trestní řízení je zákonem upravený postup orgánů činných v trestním řízení (dále jen OČTŘ) a dalších subjektů trestního řízení, popřípadě i jiných osob (zájmová sdružení občanů, právnické a fyzické osoby), jehož úkolem je náležitě zjistit, zda byl trestní čin spáchán, a je-li tomu tak, zjistit jeho pachatele a uložit mu podle zákona trest nebo ochranné opatření. Jeho dalším úkolem je působit k upevnování zákonnosti ve státě, docílit zamezení trestné činnosti a působit výchovně na občany.¹ Prameny českého trestního řízení jsou ty právní formy, v nichž se nachází platné právo. Hlavním pramenem trestního řízení je zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním.

2.1.1 Působnost trestního řízení

Působností trestního řízení rozumíme vymezení okruhu společenských vztahů, v němž státní orgán vykonává svou pravomoc. Jelikož úkony podle trestního řádu (dále jen TŘ) probíhají v určité době, na určitém místě, týkají se určitých skutků a určitých osob.²

a) časová působnost

Procesní úkon musí být prováděny zásadně podle procesního práva účinného v době, kdy se koná. Podle něho musí být prováděna především všechna trestní řízení zahájena až po nabytí jeho účinnosti, a to i tenkrát, když je trestný čin byl spáchán za účinnosti starého TŘ. Podle něho nutno však pokračovat i v těch trestních řízeních, která za účinnosti starého TŘ byla již zahájena, pokud nebyla skončena toho dne, kdy nový TŘ nabyl účinnosti.³

b) místní působnost

TŘ je *lex fori*, jeho ustanovení jsou proto jedinečně závazná pro všechny OČTŘ a ostatní veřejné orgány (i zastupitelské orgány v cizině). Nerozhoduje, kde byl čin

---

¹ KRUPKA, V. *Trestní právo procesní* 1. vyd. Praha : ARMEX PUBLISHING, 1997. 5 s.

² RŮŽEK, A. *Trestní právo procesní* 3. vyd. Praha : Karolinum, 1996. s. 15

³ Tamtéž s. 15

spáchán (zda na území České republiky či v cizině), ani je-li obviněný či poškozený náš občan či cizinec.⁴

Podle českého TŘ postupují české soud i tehdy, pokud nestanoví odchylky vyhlášená mezinárodní smlouva (§ 375) – provádí-li řízení o vydání na žádost cizozemského soudu, nebo žádost cizozemského soudu (§ 379 až § 383), nebo řízení o odevzdání trestní věci do ciziny (§ 383b). Při poskytování právní pomoci cizozemským soudům a úřadům se postupuje podle § 384, při výkonu trestního rozsudku cizího státu podle § 384a až § 384e.⁵

c) působnost věcná

TŘ je výhradním procesním předpisem pro řízení před OČTŘ. Vztahuje se proto na všechny trestní věci, které náležejí do pravomoci těchto orgánů.⁶

d) působnost osobní

Působnosti TŘ jsou podrobeny zásadně všechny osoby, které jsou na našem státním území. Pro některé osoby však platí výjimky. Ty jsou z působnosti TŘ zcela nebo zčásti vyňaty (tzv. exempce procesní).

Vyňaty jsou:

- osoby požívající imunit a výsad podle mezinárodního práva
- poslanci a senátoři Parlamentu České republiky
- soudce Ústavního soudu
- soudci a přísedící⁷

2.1.2 Základní zásady trestního řízení

Základní zásady trestního řízení jsou vůdčí právní ideje. Představují základ, na němž je vybudováno trestní řízení, jeho organizace, metody a formy činnosti OČTŘ. Základní zásady mohou být buď v zákoně vyjádřeny či je lze z jednotlivých institutů a stádií trestního řízení dovodit. Základní zásady plní funkci především interpretačního pravidla. Dále přispívají k poznání podstaty účelu a významu trestního řízení.⁸

---

⁴ RŮŽEK, A. *Trestní právo procesní* 3. vyd. Praha : Karolinum, 1996. 15-16 s.

⁵ Tamtéž 15 s.

⁶ Tamtéž 15-16s

⁷ Tamtéž 16 s

⁸ NETT, A. *Trestní právo procesní* 2.vyd. Brno : Masarykova univerzita, 1998. 35 s.

- zásada stíhání jen ze zákonných důvodů
- zásada spolupráce OČTŘ se zájmovými sdruženími občanů
- zásada zajištění práva na obhajobu
- zásada oficiality a zásada legality
- zásada obžalovací
- zásada obžalovací
- zásada veřejnosti
- zásada vyhledávací
- zásada bezprostřednosti a ústnosti
- zásada presumpce nevinny
- zásada volného hodnocení důkazů
- zásada zjištění skutkového stavu věci, o němž nejsou pochybnosti

2.1.3 Stadia trestního řízení

Trestní řízení probíhá v několika stádiích, jejichž pořadí, úlohu i obsah stanoví zákon. Stadia se liší nejen svým obsahem, ale i tím, že v nich rozhodují různé OČTŘ, jejich rozhodování na sebe navazuje a navzájem se prověřuje.

Podle TŘ lze trestní řízení rozdělit na následující stadia:

- postup před zahájením trestního stíhání
- přípravné řízení
- předběžné projednání žaloby
- hlavní líčení
- odvolací řízení
- vykonávací řízení⁹

a) postup před zahájením trestního stíhání

Teorie obvykle tento postup nezařazuje do stadií trestního řízení. Toto stádium trestního řízení zahrnuje postup státního zástupce, vyšetřovatele a policejního orgánu od převzetí oznámení o skutečnostech nasvědčujících, že byl spáchán trestný čin, jeho prověření, až po předání věci vyšetřovateli k zahájení

---

⁹ KRUPKA, V. *Trestní právo procesní* 1. vyd. Praha : ARMEX PUBLISHING, 1997. 64 s.

trestního stíhání, nebo až po rozhodnutí podle ustanovení § 159 odst. 1 až 4 § 159a TŘ.¹⁰

b) přípravné řízení

Přípravné řízení začíná zahájením trestního stíhání a sdělením obvinění, resp. provedení neodkladných a neopakovatelných úkonů. Přípravné řízení se koná pouze v případě, kdy lze zahájit trestní stíhání a současně sdělit obvinění. V průběhu přípravného řízení provádí vyšetřovatel neodkladné a neopakovatelné úkony a zjišťuje existenci skutečností významných pro trestní řízení. Cílem přípravného řízení je opatření podkladů pro rozhodnutí, zda má být podána žaloba či nikoliv. Přípravné řízení má jedinou formu, a to vyšetřování. To provádí vyšetřovatel, resp. vyšetřovací orgán.¹¹

c) předběžné projednání žaloby

Předběžné projednání žaloby je samostatné procesní stádium trestního řízení, následující po přípravném řízení, po podání žaloby k soudu. Toto stádium trestního řízení již patří do kompetence soudu, který je povinen se podanou obžalobou zabývat, konat o ní řízení a rozhodovat. Jde o fakultativní stádium trestního řízení, které může nařídít předseda senátu v případech, kdy obžaloba není dostatečně odůvodněna, nebo jsou další důvody které zpochybňují postavení obviněného před soudem v procesním postavení obžalovaného.¹²

d) hlavní líčení

Nejdůležitější stádium trestního řízení, tj. stádium, ve kterém se rozhoduje o vině a trestu. V něm soud prakticky naplňuje účel TŘ uvedený v ustanovení § 1, „aby trestné činy byly náležitě zjištěny a jejich pachatelé podle zákona spravedlivě potrestáni“. Předcházející stádia trestního řízení jsou jen zákonem předepsanou a nezbytnou přípravou na hlavní líčení. Jednotlivá stádia hlavního líčení a procesní úkony soudu a stran probíhají v přísně předepsaných formách podle TŘ.

---

¹⁰ KRUPKA, V. *Trestní právo procesní* 1. vyd. Praha : ARMEX PUBLISHING, 1997. 64 s.

¹¹ Tamtéž 64 s.

¹² NETT, A. *Trestní právo procesní* 2. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 1998. 179 a 193 s.

Charakteristické rysy hlavního líčení:

- hlavní líčení lze konat jen na základě obžaloby
- předmětem hlavního líčení může být jen skutek uvedený v obžalobě
- až v hlavním líčení se uplatňují některé zásady trestního řízení – jako je
- zásada veřejnosti, ústnosti a bezprostřednosti
- vedoucí a rozhodující úlohu při hlavním líčení má soud
- státní zástupce ztrácí oprávnění rozhodovat a stává se procesní stranou
- senát, zapisovatel a státní zástupce musí být přítomni nepřetržitě
- zákon vymezuje čtyři stádia hlavního líčení, a to zahájení, dokazování, závěr a rozhodnutí soudu v hlavním líčení¹³

f) odvolací řízení

Kromě základních zásad trestního řízení, které se uplatňují ve všech jeho stádiích, má právní úprava tohoto stádia charakteristické rysy, které jsou typické pro řízení o odvolání a uplatňují se při naplnění účelu zákona.

Jedná se zejména o tyto rysy:

- podmínky odvolání umožňují přezkoumání co největšího počtu rozsudků, odvolání je přípustné proti všem rozsudkům soudu prvního stupně a může je podat široký okruh osob
- uplatňuje se zde také revizní princip
- je jedním z prostředků kontroly nad soudy prvního stupně a slouží i jako podklad pro změny a zjednodušení judikatury
- zákon poskytuje ochranu stranám, které mohou být odvolacím řízením dotčeny
- spojení kasačního a apelačního principu (zrušovací a opravný) by mělo být východiskem pro rychlost a hospodárnost řízení¹⁴

g) vykonávací řízení

Obecnou podmínkou je pravomocné a vykonatelné rozhodnutí. Pro jeho výkon platí obecná zásada (§ 315 TŘ), že pokud v zákoně není stanoveno jinak,

---

¹³ KRUPKA, V. *Trestní právo procesní* 1. vyd. Praha : ARMEX PUBLISHING, 1997. 77 s.

¹⁴ Tamtéž 103-104 s.

provádí jej, případně zajišťuje jeho provedení ten orgán, který je vydal. Jestliže tímto orgánem byl soud a rozhodoval v senátu, vykonává rozhodnutí, případně zajišťuje jeho výkon předseda senátu. Úkony, kterými se rozhodnutí vykonává, mají charakter opatření, pokud zákon nestanoví výslovně formu usnesení.

Zákonnými podmínkami pro výkon trestů a ochranných opatření tedy je:

- právní moc
- vykonatelnost¹⁵

2.2 Probace

Pojem probace pochází z latinského *probare* – zkoušet, ověřovat, dohlížet.

Probací se pro účely tohoto zákona rozumí organizování a vykonávání dohledu nad obviněným, obžalovaným nebo odsouzeným, kontrola výkonu trestů nespojených s odnětím svobody, včetně uložených povinností a omezení, sledování chování odsouzeného ve zkušební době podmíněného propuštění z výkonu testu odnětí svobody, dále individuální pomoc obviněnému a působení na něj, aby vedl řádný život, vyhověl soudem nebo státním zástupcem uloženým podmínkám, a tím došlo k obnově narušených právních i společenských vztahů.¹⁶

Probace je ve smyslu zákonného vymezení v užším rozsahu chápána jako opatření nebo určitý typ trestu, spočívající jednak v podmíněném odkladu trestu či samotného výroku o trestu a jednak v osobní péči a dohledu, které je ukládáno soudem obžalovanému, jenž byl uznán vinným ze spáchání trestného činu (srov. podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody s dohledem podle ustanovení § 60a trestního zákona a podmíněné opuštění od potrestání s dohledem podle ustanovení § 26 trestního zákona). Podstata probace v užším smyslu spočívá v kombinaci nebo integraci těchto dvou prvků, ke které je někdy přiřazován ještě osobní závazek obžalovaného zachovávat podmínky uložené soudem.¹⁷

Probací v širším smyslu se pak rozumí nejen vlastní soudní opatření, ale i celý systém služeb a funkcí, zajišťovaných Probační a mediační službou. Probace

¹⁵ KRUPKA, V. *Trestní právo procesní* 1. vyd. Praha : ARMEX PUBLISHING, 1997. 77 s.

¹⁶ JELÍNEK, J. *Trestní zákon a trestní řád s poznámkami a judikaturou, Zákon o soudnictví ve věcech mládeže s poznámkami a předpisy související* 21. vyd. Praha: Linde Praha, 2004. 975 s.

¹⁷ VĚTROVEC, V.; *Zákon o mediaci a probaci* 1. vyd Praha : EUROLEX BOHEMIA, 2002. 27 s.

je však vymezena ještě širěji, neboť zahrnuje nejen vykonání dohledu při podmíněném odsouzení s dohledem a při podmíněném upuštění od potrestání s dohledem, ale také kontrolu výkonu všech trestů nespojených s odnětím svobody, včetně uložených povinností a omezení, a dokonce i sledování chování odsouzeného ve zkušební době podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody.¹⁸

2.3 Mediace

Slovo mediace pocházející z latinského *mediare*, které se překládá jako střed či prostředí.

Mediací se pro účely zákona rozumí mimosoudní zprostředkování za účelem řešení sporu mezi obviněným a poškozeným a činnost směřující k urovnání konfliktního stavu vykonávaná v souvislosti s trestním řízením. Mediací lze provádět jen s výslovným souhlasem obviněného a poškozeného.¹⁹

Smysl mediace bývá spatřován především v komplexním urovnání vzájemných vztahů mezi obviněným a poškozeným a ve vytváření podmínek pro volbu vhodného procesního postupu soudem, přičemž se akcentuje veřejný zájem. Mediátoři tak vnášejí do systému justice nový pohled na řešení trestních věcí. Poškozený a obviněný se stávají aktivními účastníky procesu řešení svých případů. Obviněnému tento postup současně umožňuje převzít odpovědnost za své jednání a poškozenému dává možnost podílet se na své satisfakci. Tento způsob řešení sporu má velmi silný výchovný efekt, minimalizuje riziko stigmatizace obviněného, motivuje obviněného i poškozeného k aktivnímu hledání příčin vzájemného konfliktního stavu a možností jeho řešení a přináší vysoké procento úspěšnosti ve smyslu prevence recidivy.²⁰

Přínos mediace je ve zjednodušení a zefektivnění řízení a snížení zatížení soudů, v posílení individuálního přístupu jak k obviněnému, tak k poškozenému. Dále zvyšuje účinnost trestní sankce. Aktivizuje jednotlivé strany trestního řízení při řešení jejich sporů alternativními způsoby, dosahuje většího účinku v hmotné a morální satisfakci poškozeného, posiluje odpovědnost obviněného, ale také rozšiřuje možnosti v uplatnění odklonů od standardního

---

¹⁸ VĚTROVEC, V. *Zákon o mediaci a probaci* 1. vyd. Praha : EUROLEX BOHEMIA, 2002. 27 s.

¹⁹ JELÍNEK, J. *Trestní zákon a trestní řád s poznámkami a judikaturou, Zákon o soudnictví ve věcech mládeže s poznámkami a předpisy související* 21. vyd. Praha: Linde Praha, 2004. 975 s.

²⁰ SVOBODA, I. *Výchovná činnost mediátora Probační a mediační služby*. Veřejná správa č. 10, 2005.

soudního přelíčení a zejména dosahuje vyváženého vztahu mezi trestní represí a prevencí.²¹

---

²¹ SVOBODA, I. *Výchovná činnost mediátora Probační a mediační služby*. Veřejná správa č. 10, 2005.

3 PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA

3.1 Vznik probace a mediace

Probace jako alternativa k nepodmíněnému trestu odnětí svobody vznikla v polovině minulého století v USA a postupně se formovala v rámci anglosaského právního systému (v Anglii byla zakotvena v roce 1907). V kontinentální Evropě se probace vyvinula z klasického podmíněného odsouzení, kde se postupně začaly objevovat prvky probace.²²

Podmíněné odsouzení bylo poprvé uzákoněno v Evropě (Belgie a Francie) koncem 19. století. V Belgii a Francii šlo o podmíněné odložení výkonu trestu vězení. Hlavní rozdíl mezi anglo-americkou probací a tímto typem podmíněného odsouzení byl v tom, že při probaci byl podmíněný odklad trestu spojen s ochranným dozorem prováděný zvláštním orgánem, zatímco u podmíněného odsouzení dozor chyběl.²³

Vznik probace (a předtím i podmíněného odsouzení) byl výsledkem reakce na nediferencovaný pohled na pachatele trestných činů; byl i výsledkem reakce na zásadě odplatné funkce trestu a konec konců i proti trestu odnětí svobody samému, který se tak nahrazuje jiným druhem trestu. Probace, která byla v jednotlivých zemích uzákoněna až později, umožnila ještě více rozšířit okruh pachatelů, jimž nebylo třeba ukládat nepodmíněný trest odnětí svobody. Počátky probace byly spjaty se snahou ochránit mladistvé pachatele před vězením. Dalším vývojem se některé rozdílly mezi podmíněným odsouzením a probací částečně stíraly, větší možnosti resocializačního působení na odsouzené při dohledu a pomoci zůstaly nesporné.²⁴

3.1.1 Vznik probace a mediace v České republice

Období počátků budování probace a mediace v Čechách se váže k Usnesení vlády č. 341/1994 v rámci programu Prevence kriminality, kterým vláda uložila ministerstvu spravedlnosti, aby zřídila místa probačních úředníků v souvislosti s již přijatým i připravovanými instituty alternativních opatření a trestů. Od 1. 1. 1996 bylo toto usnesení zrealizováno a na většině okresních krajských soudech byla

---

²² ROZUM, J. *Výzkum nově zavedených prvků probace do trestního práva ČR*. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2000. 4-5 s.

²³ Tamtéž 5 s.

²⁴ Tamtéž 5 s.

zřízena místa probačních úředníků. Zákonem č. 257/2000 Sb. zahájila dne 1. ledna 2001 svou činnost Probační a mediační služba (dále jen PMS) České republiky.²⁵

3.2 Historie probace a mediace v České republice

Pád železné opony v roce 1989, sametová revoluce a konec studené války byly pro Československo, stejně jako pro mnohé další země tzv. východního bloku, bodem obratu. Byl to okamžik, nového začátku, startu k budování a vytváření nových demokratických pravidel a institucí. Patřila k nim také reforma systému trestní spravedlnosti v Československu a po jeho rozdělení v roce 1993 v České republice.²⁶

Po roce 1989 v souvislosti se zásadní změnou politického a společenského systému, se daleko výrazněji projevíly důsledky dlouhotrvajících nedostatků minulého režimu v oblasti trestní politiky, hlavně ve vysokém nárůstu drobné kriminality a pokračující silné represi celého justičního systému. Přesto se v tomto období začínají objevovat kromě již existujících sociálních kurátorů a kurátorů pro mládež další aktivity, jež přispěly k budoucímu formování základů probace a mediace v ČR.²⁷

V roce 1991 skupina odborníků Ústavu státu a práva ČSAV, tehdejší Městské prokuratury v Praze a dalších odborníků z řad sociální práce s mládeží, zavedli institut alternativ, kde se jednalo předně o experiment Mimosoudní alternativa pro delikventní mládeže. Autoři projektu se inspirovali zkušenostmi sociálních pracovníků západních zemí z konce osmdesátých let, zejména pak Rakouskem, kde se začaly využívat tzv. odklony trestního řízení. Prostřednictvím projektu Mimosoudní alternativa pro delikventní mládeže se v řešení trestné činnosti nově objevil prvek aktivního zapojení pachatele, se zaměřením na odstranění následků jeho jednání, a také na poškozeného, jemuž bylo umožněno ovlivňovat proces vlastního odškodnění. Poprvé byly uplatněny prvky mediace mezi poškozeným a obviněným jako metody řešení sporu za přispění třetí osoby – mediátora.²⁸

---

²⁵ VĚTROVEC, V. *Zákon o mediaci a probaci*. Praha: EUROLEX BOHEMIA s.r.o., 2002. 8s

²⁶ ŠTERN, P. *Probace a mediace: Možnost řešení trestných činů*. Praha : Portál, s.r.o., 2010. 9 s.

²⁷ Tamtéž 10 s.

²⁸ Tamtéž 10s.

V roce 1996 ministr spravedlnosti zřídil na základě usnesení vlády svým rozhodnutím první funkční místa pracovníků u každého okresního soudu v zemi. Nově zřízená místa byla v té době obsazena převážně stávajícími soudními úředníky, sloužili k zajištění administrativně-technického výkonu trestu obecně prospěšných prací a formální kontroly obviněných v institutech spojených s uložením zkušební doby. Postupně a ve spolupráci s některými soudci, státními zástupci a dalšími odborníky vytvářeli také koncepční materiály ovlivňující budoucí podobu zákona o Probační a mediační službě.²⁹

V roce 1997 byly novelou trestního zákona přijaty další alternativní tresty a opatření spojená s probací a výkonem probačního dohledu – podmíněné upuštění od potrestání s dohledem probačního úředníka a podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody s dohledem.³⁰

Praxe pracovníků PMS z konce devadesátých let narážela na řadu omezení, mezi něž patřil problém kumulovaných funkcí, zejména u ustanovení úředníků soudu, nedostatek prostoru pro probační a mediační aktivity, absence kvalifikačních požadavků na výkon této funkce a pochybnosti právní veřejnosti, především soudců a státních zástupců, o užitečnosti alternativních trestů a opatření obecně. Zmíněné obtíže i první pozitivní zkušenosti vedly k rozhodnutí Ministerstva spravedlnosti ČR zákonným způsobem upravit organizační a personální strukturu výkonu probačních a mediačních činností zákonem.³¹

V roce 1999 předložil tehdejší ministr spravedlnosti Otakar Motejl návrh další etapy reformy justice, jehož součástí byla zásadní změna trestního řízení a také nový zákon Probační a mediační službě. V roce 2000 Parlament ČR schválil konsensuálně vládní návrh zákona o Probační a mediační službě jako celostátně působící organizaci. Přijetí zákona o Probační a mediační službě je součástí procesu proměny naší justice, jehož první etapa se uzavřela účinností zákona k 1. 1. 2001.³²

---

²⁹ ŠTERN, P. *Probace a mediace: Možnost řešení trestných činů*. Praha : Portál, s.r.o., 2010. 11 s.

³⁰ Tamtéž 11-12 s.

³¹ Tamtéž 12 s.

³² Tamtéž 12-13 s.

3.3 Podstata a cíle

3.3.1 Podstata

3.3.1.1 Probace

Probace je zákonnou metodou potrestání pachatele, opírající se o trestně politická a sociálně pedagogická kritéria. Její výkon je kombinací dohledu a pomoci. Vychází z diferencovaného a individuálního přístupu k osobě odsouzeného a možnosti potřeb jeho sociální adaptace. Je tak zajišťována i ochrana společnosti. Dohled, pomoc a celá probační služba překračují rámec trestního práva a posouvají probaci do sféry společenské humanitární solidarity s pachateli, kteří se potýkají s těžkostmi a problémy.³³

Probace vychází z klasické podstaty podmíněného odsouzení, tj. odkladu výkonu trestu na zkušební dobu, její výkon je však na kvalitně vyšším stupni, než je tomu u podmíněného odsouzení. Probaci je též připisována vyšší resocializační účinnost.³⁴

Probace je první skutečnou alternativou k vězeňským trestům. Podstatou probace není jen náhrada trestu odnětí svobody jinou formou sankčního postihu, jímž je dohled nad pachatelem, uskutečněný mimo vězeňský sektor, ale jedná se především o způsob, jak přispět k nápravě pachatele. Probační dohled, jenž je podstatou probace, tu není samoúčelný, ale přináší odsouzenému pomoc při navazování nových vztahů k prostředí, v němž žije, a k překonávání nejrůznějších životních překážek.³⁵

V právním smyslu se probací rozumí alternativní trestní sankce, umožňující podmíněný odklad trestu na zkušební dobu při současném stanovení určitých povinností (příkazů a zákazů) a podrobení odsouzeného dohledu probačního pracovníka. Probace představuje systém, celý komplex výchovných opatření, pomoci a služeb, zajišťovaných a organizovaných specializovanou probační službou. Probační služba je integrální součástí probačního dohledu. Podmíněný odklad výkonu trestu odnětí svobody je jen určitým pružným rámcem pro uplatnění

---

³³ ROZUM, J. *Výzkum nově zavedených prvků probace do trestního práva ČR*. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2000. Vznik, podstata a význam probace, s. 5 s.

³⁴ Tamtéž 5 s.

³⁵ Tamtéž 5-6 s.

výchovných a resocializačních opatření, integrujících prvky materiální a morální pomoci, výchovného vedení a kontroly chování odsouzeného.³⁶

Lze říci, že termín probace se používá i pro určité označení stavu, systému a procesu. Probace jako systém označuje postavení podmíněně odsouzeného, který není na jedné straně svobodným občanem, ale na druhou stranu ani ve výkonu nepodmíněného trestu. Probace jako systém označuje organizační součásti trestní spravedlnosti a konečně jako proces označuje soubor funkcí, činností a služeb – např. dohled nad odsouzeným, podávání zpráv soudu, pomoc odsouzeným.³⁷

Probace zůstává prostředkem a nástrojem nápravy a resocializace pachatelů, jejichž chování je třeba usměrňovat a kontrolovat, u nichž bez individuální morální a materiální pomoci a péče, ale současně i kontroly a dohledu není záruka, že se napraví a nedopustí se další trestné činnosti. Cílem těchto opatření, rad a výchovného vedení je pomoc pachateli při jeho úsilí napravit se a vést řádný život. Nejde tu o přístup k pachateli jen jako k objektu, ale především i jako subjektu. Předpokládá se aktivní součinnost pachatele při výkonu probace. Hrozba výkonu podmíněně odloženého trestu odnětí svobody, která je obsažena i v probaci, zdaleka není jediným nástrojem k dosažení uvedeného cíle.³⁸

Těžiště činnosti probačních úředníků spočívá v probačním dohledu a ve vlastní výchovné práci. Výchovná práce s odsouzenými klade značné nároky na citlivý přístup, citlivé chápání každého jednotlivého případu a jednotlivého pachatele. Konkrétní náplní případové práce je navazování a prohlubování pevného kladného vztahu k odsouzenému. Tento vztah je základem konstruktivní práce probačního úředníka s odsouzeným a řešení problémů, s nimiž odsouzený není s to se sám vypořádat.³⁹

Probace ve svých rozvinutých formách zaujímají významné místo v trestním zákonodárství a soudní praxi v řadě zemí. V těchto státech byly překonány určité stereotypy v myšlení soudců, kteří namnoze i v důsledku značného zatížení trestních soudů ne vždy akceptovali reformy trestního práva a pokračovali v zaběhnuté, pro ně pohodlnější praxi, v níž trest odnětí svobody dominoval.⁴⁰

---

³⁶ ROZUM, J. *Výzkum nově zavedených prvků probace do trestního práva ČR*. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2000. Vznik, podstata a význam probace, s. 6

³⁷ Tamtéž 6 s.

³⁸ Tamtéž 6-7 s.

³⁹ Tamtéž 7 s.

⁴⁰ Tamtéž 7 s.

3.3.1.2 Mediace

Mediační činnost jsou odborné postupy pracovníků Probační a mediační služby realizované v přípravné fázi trestního řízení před rozhodnutím státního zástupce či soudce. Jejich smyslem je urovnání konfliktního stavu mezi obětí a pachatelem, odstranění příčin, které vedly pachatele ke spáchání trestného činu, a příprava podkladů pro rozhodnutí státního zástupce či soudce. Realizace mediačních činností může vyústit v mediaci mezi obětí a pachatelem, popř. sloužit k využití tzv. jiných činností směřujících k urovnání konfliktního stavu.⁴¹

Mediací nazýváme dobrovolné, osobní a přímé setkání oběti a pachatele trestného činu za účasti mediátora. V případě, že mediaci nelze uskutečnit, realizuje PMS tzv. jiné činnosti směřující k urovnání konfliktního stavu. Obsahem těchto odborných činností je spolupráce pracovníka s pachatelem trestného činu, obětí, zástupci postižené komunity a dalších osob, jejímž výsledkem je zpracování zprávy pro soudce či státního zástupce.⁴²

Klienty Probační a mediační služby se stávají nejen obvinění pachatelé trestných činů, ale také poškození a zprostředkovaně i společnost. Podnět k zahájení probační či mediační činnosti může přijít od soudce, státního zástupce i policejního orgánu, také od obviněného, jeho příbuzných či obhájce, ale i od poškozeného nebo jeho zmocněnce.⁴³

3.3.2 Cíle

Integrace pachatele – PMS usiluje o začlenění obviněného resp. pachatele do života společnosti bez dalšího porušování zákonů. Integrace je proces, který směřuje k obnovení respektu obviněného k právnímu stavu společnosti, jeho uplatnění a seberealizaci.⁴⁴

Participace poškozeného – PMS se snaží o zapojení poškozeného do „procesu“ vlastního odškodnění, o obnovení jeho pocitu bezpečí, integrity a důvěry ve spravedlnost.⁴⁵

---

⁴¹ ŠTERN, P. *Probace a mediace : Možnost řešení trestných činů*. Praha : Portál, s.r.o, 2010. 39 s.

⁴² Tamtéž 39 s.

⁴³ VĚTROVEC, V. *Zákon o mediaci a probaci*. Praha : EUROLEX BOHEMIA s.r.o., 2002. 9 s.

⁴⁴ *Cíle a činnosti PMS* [online] [cit. 25. Února 2011]. Dostupný z <https://www.pmscr.cz/o-pms/>

⁴⁵ Tamtéž

Ochrana společnosti – PMS přispívá k ochraně společnosti účinným řešením konfliktních a rizikových stavů spojených s trestním řízením a efektivním zajištěním realizace uložených alternativních trestů a opatření.⁴⁶

---

⁴⁶ *Cíle a činnosti PMS* [online] [cit. 25. Února 2011]. Dostupný z <https://www.pmscr.cz/o-pms/>

4 PROBACE A MEDIACE V TRESTNÍM ŘÍZENÍ

PMS by měla vytvářet předpoklady k tomu, aby konkrétní věc mohla být ve vhodných případech projednána v některém ze zvláštních druhů trestního řízení (např. v řízení o narovnání), a mohl by být uložen a vykonán trest nespojený s odnětím svobody (kupř. trest obecně prospěšných prací), a nebo náhrada vazby jiným opáčením. Za tímto účelem bude poskytovat PMS obviněnému odborné vedení a pomoc, bude sledovat a kontrolovat jeho chování a spolupracovat s rodinným a sociálním prostředím, ve kterém obviněný žije a pracuje s cílem, aby obviněný v budoucnu vedl řádný život. Taková PMS by tudíž měla spočívat zejména :

- v obstarání podkladů k osobě obviněného a jeho rodinnému i sociálnímu zázemí
- ve vytváření podmínek pro rozhodnutí o podmíněném zastavení trestního stíhání, nebo pro schválení narovnání, zejména projednání a uzavření dohody mezi obviněným a poškozeným o náhradě škody, nebo dohody o narovnání případně podmínek pro takové další procesní postupy či tresty nespojené s odnětím svobody
- ve vykonávání dohledu nad chováním obviněného v případech, kdy bylo rozhodnuto o nahrazení vazby probačním dohledem
- ve vykonávání dohledu nad chováním obviněného v případech, kdy byl dohled uložen, ve dosování a kontrole obviněného v průběhu zkušební doby, v kontrole výkonu dalších trestů nespojených s odnětím svobody, včetně trestu obecně prospěšných prací, ve sledování výkonu ochranných opatření
- ve sledování a kontrole chování odsouzeného v průběhu zkušební doby v případech, kdy bylo rozhodnuto o podmíněném propuštění odsouzeného z výkonu trestu odnětí svobody⁴⁷

Pokud to nevyklučuje zákon nebo rozhodnutí učiněné v trestním řízení, má PMS možnost, zahájit činnost ve věcech nejen na pokyn soudu nebo státního zástupce, případně policejního orgánu, ale i z podnětu stran trestního řízení, popř. z vlastní iniciativy. V takovém případě informuje o svém postupu příslušný orgán činný v trestním řízení, který je oprávněn rozhodnout, že mediaci nelze dále provádět. V souladu s doporučením výboru ministrů Rady Evropy, je třeba zajistit,

⁴⁷ VĚTROVEC, V. *Zákon o mediaci a probaci*. Praha : EUROLEX BOHEMIA s.r.o., 2002. 37 s..

aby rozhodování o postupu trestní věci k mediaci, stejně tak jako hodnocení výsledku procesu mediace bylo vyhrazeno OČTŘ. Na druhé straně je třeba zajistit, aby zejména u mediace byla střediska Probační a mediační služby včas vyrozuměna o trestních věcech, které jsou vhodné k tomuto postupu, již na počátku trestního stíhání, a proto se stanoví policejním orgánům a státním zástupcům povinnost vyrozumět je o takových hodných věcech, zejména u mladistvých, aby mohl být některý alternativní způsob řízení využit už na počátku trestního stíhání nebo místo něj. Vzhledem k tomu, že probační úředník může být státním zástupcem a v řízení před soudem předsedou senátu pověřen zjišťováním informací o osobě obviněného a jeho sociálních poměrech a vytvářením podmínek pro rozhodnutí o schválení narovnání a o podmíněném zastavení trestního stíhání, poskytuje se oprávnění PMS opatřovat informace a poznatky o osobě obviněného nebo o stanoviscích poškozeného významných pro rozhodnutí soudu či státního zástupce⁴⁸

PMS by měla současně pomáhat při odstraňování následků trestného činu poškozeným a dalším osobám dotčeným trestným činem, věnovat zvláštní péči mladistvým obviněným a osobám ve věku blízkém věku mladistvým, přispívat k ochraně práv osob poškozených trestnou činností a ke koordinaci sociálních a terapeutických programů práce s obviněnými, zejména půjde-li o mladistvé uživatele omamných a psychotropních látek. Kromě toho se bude PMS podílet na prevenci trestné činnosti, přičemž policejní orgán a státní zástupce bude současně příslušná střediska vyrozumívat o věcech vhodných k mediaci a zejména v trestních věcech mladistvých bude nutno postupovat tak, aby mediace byla využita od samého počátku trestního stíhání nebo dokonce místo něj.⁴⁹

4.1 Mediace v přípravném řízení a řízení před soudem

Mediaci lze pro účely trestního řízení definovat jako alternativní metodu řešení konfliktů, která využívá přítomnosti nestranné třetí osoby – mediátora. Postavení mediátora je vyvážené k oběma stranám. Je odborníkem na efektivní vyjednávání. Napomáhá stranám konfliktu dospět k urovnání sporu a nalézat vzájemně přijatelné řešení dané situace. Jeho úkolem je řídit proces jednání,

---

⁴⁸ VĚTROVEC, V. *Zákon o mediaci a probaci*. Praha : EUROLEX BOHEMIA s.r.o., 2002. 37 – 38 s.

⁴⁹ Tamtéž 38 s.

vytvářet podmínky pro dorozumění účastníků a nalezení řešení, která zohledňují zájmy obou stran. Mediátor neposuzuje, ani nerozhoduje o formě jeho řešení.⁵⁰

Středisko PMS zahajuje svoji činnost na základě podnětu, pokynu k zahájení činnosti, či na základě vytipování případu z vlastní iniciativy, a to jak v rámci přípravného řízení, tak i ve stádiu podání obžaloby. Pokyny k zahájení činnosti středisko PMS obdrží od OČTŘ. S podnětem k zahájení činnosti se na středisko mohou obrátit i další na případu tzv. zúčastněné osoby (tzn. poškozený, obviněný, obhájce, zmocněnec, rodiče mladistvého obviněného, pracovníci orgánů sociálně právní ochrany dětí, poskytovatelé sociální a další). V případě, kdy podnět k zahájení činnosti v přípravném řízení středisko obdrží od některé z osob zúčastněných, nebo vytipuje případ z vlastní iniciativy, neprodleně o tomto informuje dozorového státního zástupce a vyžádá si jeho stanovisko k možnosti PMS vstoupit do případu, resp. vyžádá si jeho pokyn k zahájení činnosti ve věci. Činnost střediska PMS v přípravném řízení a řízení před soudem primárně směřuje k uplatnění mediační činnosti a dalších činností směřující k urovnání konfliktního stavu ve společnosti v souvislosti s trestním řízením. Za situace, kdy nelze z některých zákonných důvodů (např. jedna ze stran nesouhlasí s mediací) mediaci uskutečnit, činnost střediska směřuje k jinému způsobu urovnání konfliktního stavu v souvislosti s trestním řízením, například ke zkracování zprávy před rozhodnutím nebo přípravě dalších podkladů umožňujících uplatnění zvláštních způsobů trestního řízení nebo alternativních sankcí.⁵¹

Po získání souhlasu státního zástupce (soudce) se zahájení činnosti, resp. po obdržení pokynu k zahájení činnosti v dané věci, začne středisko podnikat kroky směřující k prvnímu kontaktování zúčastněných stran. Úředník PMS pozve klienty – obviněného a poškozeného – k úvodním konzultacím resp. individuálním jednáním. Formu prvního oslovení stran úředník PMS volí podle individuálních okolností a možností daného případu – může se jednat o: písemnou pozvánku na konzultaci, telefonickou nabídku konzultace, osobní pozvání na konzultaci.⁵²

Individuální konzultace úředníka PMS s obviněným a s poškozeným slouží k postupnému zmapování možností pro uskutečnění mediace. Je to prostor pro to, aby úředník PMS stranám srozumitelnou formou předal všechny potřebné informace, které strany potřebují ke svému rozhodnutí, zda s mediací budou

---

⁵⁰ PILNÝ, M. *Interní materiály týkajících se metodiky postupu PMS v rámci přípravného řízení a řízení před soudem*. České Budějovice: Probační a mediační služba, 22. října 2010

⁵¹ Tamtéž

⁵² Tamtéž

souhlasit či nikoliv. Úředník PMS zároveň mapuje oblast jejich zájmů a potřeb a uvážlivě, podle jeho vývoje případu, nabízí možnost společného setkání obviněného a poškozeného.⁵³

Během společného jednání úředník PMS napomáhá oběma klientům vzájemně komunikovat, otevírat společná témata, vyjasnit si sporné oblasti, podporuje strany v aktivním hledání vzájemně prospěšného způsobu řešení celého případu a objasňuje vyváženým přístupem trestně právní kontext prováděné mediace.⁵⁴

Mediátor může v průběhu rozhovoru klást doplňující otázky, jež pomohou celý příběh osvětlit:

Otázky pro poškozeného:

- Co jste cítil/a, když jste se dozvěděl/a o trestném činu?
- Jak se změnil Váš život od oné události?
- Ovlivnil trestný čin další osoby ve Vašem okolí?
- Máte v současné době obavy související s touto událostí?
- Jaká materiální škoda Vám byla způsobena?
- Existují otázky, které chcete položit pachatelovi?

Otázky pro pachatele:

- Co předcházelo události trestného činu?
- Jak k činu došlo?
- Jaký dopad měl na Váš život a Vaše blízké trestný čin?
- Uvědomil/a jste si, co jste oběti způsobil/a?
- Uvažoval/a jste o nápravě?⁵⁵

Úředník PMS je odpovědný za proces mediace, tedy dbá o to, aby průběh mediace byl v souladu se zákonem. V případě, že výsledkem mediace je dohoda mezi stranami, dbá úředník PMS na to, aby dosažení dohody bylo v souladu s dobrými mravy, aby dohoda nebyla uzavřena pod nátlakem, vyjadřovala svobodnou vůli účastníků mediace a uspokojovala jejich potřeb a zájmy. Její obsah

---

⁵³ PILNÝ, M. *Interní materiály týkající se metodiky postupu PMS v rámci přípravného řízení a řízení před soudem*. České Budějovice: Probační a mediační služba, 22. října 2010

⁵⁴ Tamtéž

⁵⁵ ŠTERN, Pavel. *Probace a mediace*. Praha : Portál, s.r.o, 2010. 49-50 s.

by stranám měl být srozumitelný a závazky obsažené v dohodě by měly být splnitelné, přiměřené okolnostem a kontrolovatelné. Kontrolu plnění dohody zpravidla provádí středisko PMS.⁵⁶

Probační spisy jsou v průběhu mediace přístupné k nahlížení pouze účastníkům mediace a úředníkovi PMS. Do probačního spisu ve věcech mediace se zakládají jednotlivé záznamy o úkonu. Pracovní materiály vzniklé v průběhu mediace se bezprostředně po ukončení mediace likvidují. Výsledek mediace úředník PMS shrne do zprávy, kterou společně s výstupem mediace (sjednanou dohodou, případně dalším materiálem) předá příslušnému státnímu zástupci nebo soudci jako podklad pro jeho další rozhodnutí ve věci.⁵⁷

4.2 Probace v trestním řízení

4.2.1 Přípravné řízení

4.2.1.1 Náhrada vazby dohledem probačního úředníka

Podle ustanovení §73 odst. 3 TR, je obviněný, nad nímž byl vysloven dohled probačního úředníka nahrazující vazbu, je povinen se ve stanovených lhůtách dostavit k probačnímu úředníkovi, změnit místo pobytu pouze se souhlasem probačního úředníka a podrobit se dalším omezením stanoveným ve výroku rozhodnutí, která směřují k tomu, aby se nedopustil trestné činnosti a nemařil průběh trestního řízení.⁵⁸

Obviněný se obrací se svou žádostí o nahrazení vazby dohledem probačního úředníka na orgán rozhodující o vazbě (soudce nebo státní zástupce), který je oprávněn pověřit středisko zahájením činnosti ve věci. Činnost ve věci výkonu dohledu při nahrazení vazby zahájí středisko PMS na základě pravomocného rozhodnutí příslušného orgánu rozhodujícího o nahrazení vazby.⁵⁹

Pokud středisko PMS obdrží pověření k činnosti od příslušného orgánu rozhodujícího o vazbě (soudce nebo státního zástupce), aniž by dosud došlo ke kontakt s obviněným, použije probační úředník k navázání kontaktu s obviněným

---

⁵⁶ PILNÝ, M. *Interní materiály týkajících se metodiky postupu PMS v rámci přípravného řízení a řízení před soudem*. České Budějovice: Probační a mediační služba, 22. října 2010

⁵⁷ Tamtéž

⁵⁸ PILNÝ, M. *Interní materiály týkajících se metodiky postupu PMS v oblasti nahrazení vazby dohledem probačního úředníka*. České Budějovice, Probační a mediační služba, 22. října 2010

⁵⁹ Tamtéž

pozvánku k úvodní konzultaci. V případě, že se na středisko PMS obrátí přímo sám obviněný/obžalovaný a předloží pravomocné rozhodnutí o nahrazení vazby dohledem probačního úředníka, středisko zahájí probační činnost. Informace o propuštění z vazby těch obviněných, u nichž byla vazba nahrazena dohledem probačního úředníka, budou střediskům PMS poskytovány ze strany Vězeňské služby ČR zasíláním „hlášenek“. ⁶⁰

Na počátku výkonu dohledu je obviněný prokazatelně a srozumitelně poučen o výkonu dohledu podle ustanovení § 73 odst. 3 TŘ, a seznámen se svými právy a povinnostmi v průběhu dohledu. V rámci výkonu dohledu při nahrazení vazby dohledem probační úředník s obviněným pracuje v souladu s povinnostmi vymezenými orgánem rozhodujícím o vazbě (soudce nebo státní zástupce) podle ustanovení § 73 odst. 3 TŘ. Tyto povinnosti je probační úředník oprávněn v jejich mezích zpřesňovat a případně blíže specifikovat. Probační úředník může s obviněným spolupracovat i v jiných oblastech souvisejících s nápravou následků spáchaného trestného činu, než které jsou vymezeny jako povinnosti podle ustanovení § 73 odst. 3 TŘ (například zprostředkování mediace, uzavření dohody o náhradě škody, podpora při řešení následků trestného činu, zapojení do probačního nebo reintegračního programu atd.), ale tato spolupráce je uskutečňována pouze s výslovným souhlasem obviněného (nejedná se tedy o povinnost obviněného). ⁶¹

Probační úředník, vykonávající dohled nad obviněným, o těchto dojednaných oblastech spolupráce informuje orgán rozhodující o vazbě (soudce nebo státní zástupce). Probační úředník při práci s obviněným v rámci nahrazení vazby dohledem probačního úředníka dbá na to, aby svými kroky nemařil průběh vyšetřování. Své postupy s příslušným orgánem rozhodujícím o vazbě (soudcem nebo státním zástupcem), případně s orgánem Policie ČR, průběžně konzultuje. Při práci v rámci výkonu dohledu jako nahrazení vazby má probační úředník na paměti jednu ze základních zásad trestního řízení (viz ustanovení § 2 odst. 2 TŘ) a to, že dokud není pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudu vina vyslovena, musí se na toho, proti kterému se vede trestní řízení hledět, jako by byl nevinný. ⁶²

V případě neplnění podmínek dohledu nebo neplnění uložených povinností probační úředník bezodkladně informuje příslušný orgán rozhodující o nahrazení vazby dohledem (soudce nebo státního zástupce) i mimo stanovený termín k podání

---

⁶⁰ PILNÝ, M. *Interní materiály týkajících se metodiky postupu PMS v oblasti nahrazení vazby dohledem probačního úředníka*. České Budějovice, Probační a mediační služba, 22. října 2010

⁶¹ Tamtéž

⁶² Tamtéž

zprávy. Zejména se jedná o vyrozumění o skutečnosti, že obviněný po souhlasu probačního úředníka změnil místo svého pobytu. Činnost probačního úředníka v rámci nahrazení vazby dohledem probačního úředníka končí v momentě pravomocného rozhodnutí příslušného orgánu rozhodujícího v trestní věci obviněného/obžalovaného (jedná se buď o meritorní rozhodnutí v trestní věci nebo o rozhodnutí o pominutí vazebních důvodů).⁶³

4.2.1.2 Podmíněné zastavení trestního stíhání

Probační úředníci mají při rozhodování o podmíněném zastavení trestního stíhání (dále jen PZTS) významné poslání, které zasahuje již do stadia před rozhodnutím o tomto způsobu vyřízení věci a přetrvává až do uplynutí zkušební doby, respektive do rozhodnutí o tom, zda se obviněný osvědčil či nikoliv. Z tohoto důvodu by měly sehrát jakousi koordinační roli při zajišťování součinnosti mezi všemi subjekty, které mohou být zainteresovány na rozhodování o PZTS.⁶⁴

Pracovníci PMS mohou být státním zástupcem a v řízení před soudem soudcem pověřeni zjišťovat informace o osobě obviněného a jeho sociálních, majetkových i rodinných poměrech. Z této činnosti pak vzniká tzv. probační zpráva o osobě obviněného, která obsahuje nejen popis jeho rodinné a sociální situace, ale také jeho postoj k trestnému činu a stejně tak připravenost řešit následky tohoto trestného činu. Tyto informace získávají především prostřednictvím osobního kontaktu s obviněným, v jehož zájmu je spolupracovat, neboť zpráva o jeho poměrech může být jedním z faktorů vedoucím k rozhodnutí o PZTS. Tento prvek může do značné míry ovlivnit průběh celého trestního řízení, samozřejmě jen za splnění zákonem stanovených podmínek, které umožňují využití tohoto institutu, o čemž by měl být obviněný probačním úředníkem řádně poučen. Ovšem základním předpokladem pro to, aby tato forma soudní pomoci skutečně přispěla ke zefektivnění v trestání pachatelů, je vstup probačního pracovníka do případu v co nejranějším stadiu trestního řízení.⁶⁵

Pokud státní zástupce v přípravném řízení zvažuje možnost vyřídit věc podmíněným zastavením trestního stíhání, je nutné, aby byl dostatečně informován o osobě obviněného, jeho dosavadním životě a okolnostech případu. Tím úředníci

---

⁶³ PILNÝ, M. *Interní materiály týkajících se metodiky postupu PMS v oblasti nahrazení vazby dohledem probačního úředníka*. České Budějovice, Probační a mediační služba, 22. října 2010

⁶⁴ ŠČERBA, F.: *Metody činnosti Probační a mediační služby*. Trestní právo, 2002, č. 7-8, s. 15

⁶⁵ Tamtéž

PMS napomáhají k rozhodnutí, je-li PZTS v daném případě vhodné, jakou stanovit zkušební dobu a jaká přiměřená omezení a povinnosti za jejího trvání obviněnému uložit k zajištění jeho řádného života.⁶⁶

Úředníci dále působí jako zprostředkovatelé mezi obviněným a poškozeným zejména při vyjednávání o výši a způsobu náhrady škody, pomáhají uzavírat dohody o náhradě škody a svou roli hrají i při jejich následné realizaci. Po právní moci rozhodnutí o PZTS sledují chování obviněného ve zkušební době, jeho plnění stanovených omezení a povinností a dohody o náhradě škody. Ustanovení § 7 odst. 3 zákona o mezinárodní právu soukromém a procesním stanoví, že v případě nedodržení přiměřených omezení a povinností uložených při PZTS informuje úředník předsedu senátu, samosoudce či státního zástupce a jedná-li se o méně závažné porušení, může upozornit obviněného na zjištěné nedostatky a poučit ho, že při opakování bude výše zmíněné osoby informovat, čímž mu poskytne dostatečnou výstrahu. Tímto významně ovlivňují rozhodování podle ustanovení § 308 odst. 1 TR o tom, zda se obviněný osvědčil či nikoli. Činnost PMS při rozhodování o PZTS má tedy převážně probační charakter.⁶⁷

4.2.1.3 Narovnání

V případě rozhodování o schválení narovnání se činnost úředníků PMS uplatňuje zejména ve fázi před samotným rozhodnutím, jelikož trestní stíhání je definitivně skončeno poté, co se stane rozhodnutí o schválení narovnání pravomocným. V řízení o narovnání působí pracovníci PMS jako zprostředkovatelé alternativního řešení konfliktu spojeného se stíhaným trestným činem směřujícího k urovnání narušených společenských a právních vztahů, hledají případy vhodné k tomuto řešení věci, opatřují důležité podklady pro postup v trestní věci a OČTŘ takové vyřízení navrhuje. Vyvíjejí činnost směřující k řešení konfliktu, zprostředkovávají kontakt mezi obviněným a poškozeným a vyjednávají o výši náhrady škody či odčinění jiné újmy. U narovnání se do značné míry většímu významu těší mediace, která vždy musí být založena na respektu ke stranám sporu, k jejich schopnostem, k jejich odpovědnosti za svůj život, k jejich vlastnímu posouzení svých potřeb.⁶⁸

---

⁶⁶ SOTOLÁŘ, A.: *Alternativní řešení trestních věcí v praxi*, C.H. Beck, 2000, s. 64-65

⁶⁷ Tamtéž s. 64-65

⁶⁸ ZINRÁK, Daniel. *Podmíněné zastavení trestního stíhání a narovnání jako formy odklonu od trestního řízení*[online]. Olomouc, 2008. 50-51 s. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci.

4.2.2 Řízení před soudem a vykonávací řízení

4.2.2.1 Podmíněné upuštění od potrestání s dohledem

Při podmíněném upuštění od potrestání stanoví soud zkušební dobu až na jeden rok a zároveň vysloví nad pachatelem dohled. Pachateli, od jehož potrestání bylo podmíněně upuštěno, může soud uložit přiměřená omezení a přiměřené povinnosti směřující k tomu, aby vedl řádný život; zpravidla mu má též uložit, aby podle svých sil nahradil škodu, kterou trestným činem způsobil. Soud může jako přiměřená omezení nebo povinnosti uložit:

- podrobení se výcviku pro získání vhodné pracovní kvalifikace
- podrobit se vhodnému programu sociálního výcviku a převýchovy
- podrobit se léčení závislosti na návykových látkách, které není ochranným léčením podle tohoto zákona
- podrobit se vhodným programům psychologického poradenství,
- zdržet se návštěv nevhodného prostředí a styku s určitými osobami
- zdržet se hazardních her, hraní na hracích přístrojích a sázek.⁶⁹

Jestliže pachatel, od jehož potrestání bylo podmíněně upuštěno, vedl ve zkušební době řádný život a vyhověl uloženým podmínkám, vysloví soud, že se osvědčil; jinak rozhodne o uložení trestu, a to popřípadě již během zkušební doby. Neučinil-li soud do jednoho roku od uplynutí zkušební doby rozhodnutí, aniž na tom měl pachatel, od jehož potrestání bylo upuštěno, vinu, má se za to, že se osvědčil. Bylo-li vysloveno, že se pachatel, od jehož potrestání bylo podmíněně upuštěno, osvědčil, anebo má-li se za to, že se osvědčil, hledí se na něj, jako by nebyl odsouzen. Dohledem se rozumí pravidelný osobní kontakt pachatele s úředníkem Probační a mediační služby, spolupráce při vytváření a realizaci probačního programu ve zkušební době a kontrola dodržování podmínek uložených pachateli soudem nebo vyplývajících ze zákona. Dohled nad pachatelem provádí probační úředník.⁷⁰

Účelem dohledu je:

- sledování a kontrola chování pachatele, čímž je zajišťována ochrana společnosti a snížení možnosti opakování trestné činnosti

⁶⁹ Zákon č. 140/1961 Sb. §26 *Podmíněné upuštění o potrestání s dohledem*

⁷⁰ Zákon č. 140/1961 Sb. §26 *Podmíněné upuštění o potrestání s dohledem*

- odborné vedení a pomoc pachateli s cílem zajistit, aby v budoucnu vedl řádný život.⁷¹

Pachatel, kterému byl uložen dohled, je povinen:

- spolupracovat s probačním úředníkem způsobem, který mu probační úředník stanoví na základě jeho probačního programu
- dostavovat se k probačnímu úředníkovi ve lhůtách, které mu budou stanoveny probačním úředníkem
- informovat probačního úředníka o svém pobytu, zaměstnání, dodržování soudem uložených přiměřených omezení nebo povinností a jiných důležitých okolnostech pro výkon dohledu určených probačním úředníkem
- umožnit probačnímu úředníkovi vstup do obydlí, ve kterém se zdržuje⁷²

Poruší-li pachatel, kterému byl uložen dohled, podmínky dohledu nebo přiměřená omezení či povinnosti, informuje o tom probační úředník bez zbytečného odkladu předsedu senátu soudu, který dohled uložil. Nestanoví-li předseda senátu jinak, zpracuje probační úředník nejméně jednou za šest měsíců zprávu, v které informuje předsedu senátu soudu, který dohled uložil, o průběhu výkonu dohledu nad pachatelem, o plnění přiměřených omezení a povinností a o jeho poměrech.⁷³

4.2.2.2 Podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody

Odsouzený má ve věznici možnost v rámci své přípravy na podmíněné propuštění požádat o spolupráci probačního úředníka. Tato spolupráce se odehrává prostřednictvím návštěv probačního úředníka ve věznici, kde společně s odsouzeným a za spolupráce pracovníků věznice probíhá příprava podkladů pro rozhodnutí soudu o žádosti o podmíněné propuštění. V této souvislosti probační úředník spolupracuje rovněž se subjekty, které působí mimo věznici. Nejčastěji se jedná o poskytovatele různých programů a služeb zaměřených na řešení problémů lidí opouštějících věznice a na řešení následků trestného činu.⁷⁴

Smyslem práce probačního úředníka s klientem – odsouzeným a s klientem – poškozeným (obětí trestného činu) je, aby ještě v době před rozhodnutím soudu

⁷¹ Zákon č. 140/1961 Sb. §26 *Podmíněné upuštění o potrestání s dohledem*

⁷² Tamtéž

⁷³ Tamtéž

⁷⁴ *Podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody – PAROLE* [online]. [cit. 7. Března 2010]. Dostupný z www.: <https://www.pmscr.cz/parole-dohled-nad-podminene-propustenymi/>

o podmíněném propuštění byly shromážděny a vyhodnoceny všechny důležité informace. Tyto informace slouží k rozpoznání rizik a potřeb odsouzeného v souvislosti s jeho návratem na svobodu.⁷⁵

Probační úředník provede analýzu možných rizik opětovného spáchání trestného činu a vzniku újmy ve vztahu k blízkým osobám, okolí či široké veřejnosti a vyjádří se k případným specifickým potřebám odsouzeného (např. k potřebě léčby závislosti, potřebě zvýšit pracovní dovednosti, potřebě vyřešit problém s bydlením po propuštění apod.). Na základě toho pak probační úředník soudu doporučí nebo nedoporučí podmíněné propuštění odsouzeného, případně může soudu navrhnout stanovení některých podmínek podmíněného propuštění – uložení dohledu nad podmíněně propuštěným, uložení povinnosti absolvovat rekvalifikační program, uložení omezení v podobě zdržení se kontaktu s konkrétní osobou apod.⁷⁶

V případě rozhodnutí o podmíněném propuštění odsouzeného, nad kterým je současně vysloven dohled probačního úředníka, PMS ČR provádí jednak kontrolu plnění podmínek zkušební doby podmíněného propuštění (v rozsahu min. 1 roku – max. 7 let) a dále pak poskytuje pomoc při řešení problémů souvisejících s návratem odsouzeného do života na svobodě.⁷⁷

---

⁷⁵ *Podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody – PAROLE* [online]. [cit. 7. Března 2010]. Dostupný z www.: <https://www.pmscr.cz/parole-dohled-nad-podminene-propustenymi/>

⁷⁶ Tamtéž

⁷⁷ Tamtéž

5 ZAHRANIČNÍ EXKURZ DO VYBRANÝCH ZEMÍ

Probace ve většině evropských zemí již nemá pouze podpůrnou úlohu, ale stala se jedním z klíčových aktérů ve všech fázích trestního řízení. Konkrétní úlohy které jsou probaci svěřeny, závisí na struktuře trestního řízení dané země a povaze jejího systému ukládání trestů. Úlohy a kompetence probačních služeb jsou definovány v příslušném TŘ nebo řádu trestního řízení, ve zvláštních zákonech, vyhláškách nebo nařízeních.⁷⁸

Nařízení konkrétně přizpůsobených probačním službám obsahují úlohy a odpovědnost probační služby, požadavky na kvalifikaci probačních úředníků, práva a povinnosti probačních úředníků a zprostředkovatelů, zásady a etiku probační práce atd. Příkladem těchto specifických ustanovení jsou Pravidla probace (Anglie a Wales), Státní normy (Anglie a Wales), Zákon o probačních službách (Rakousko), Vyhláška o probaci a Oběžník o probaci z roku 1999 (Francie). V Německu spadají další pravidla a nařízení týkající se organizace a struktury, místních a krajských orgánů, provozních norem a výběru a nábory zaměstnanců do kompetence jednotlivých spolkových zemí.⁷⁹

Za zakladatele mediace na evropském kontinentě je považována Velká Británie. Programy mediace zde začali koncem 70. let. Poté se objevují v Norsku a Finsku. V polovině 80. let se setkáváme s prvními pokusy mediace na území Nizozemska, Německa a Rakouska. Vývoj mediace byl velmi pozvolný. Po dlouhou dobu využití probace zůstávalo pořád jen na úrovni experimentů. Se zaváděním nejrůznějších forem odklonů od klasického soudního řízení se mediace začala rozvíjet. Především se zaměřovala na trestní věci mladistvých pachatelů a řešení méně závažné trestné činnosti.⁸⁰

Teorie, metodologie a vymezení profese mediátora, se začala bouřlivě vyvíjet v 90. letech. Ve druhé polovině 20. století došlo v Severní Americe, k institucionalizování této alternativní metody řešení sporů. V roce 1974 ve městě Elmira v kanadské provincii Ontario, vznikl první mediační program. Na začátku tohoto projektu stál probační pracovník, soudce a církev, kdy soudce přistoupil na návrh probačního pracovníka a uložil dvojici mladistvých vandalů, kteří poškodili

---

⁷⁸ DERKS, Jack. *Probace v Evropě* [online]. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2002 [cit. 2011-02-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.ok.cz/iksp/docs/282.pdf>>.

⁷⁹ Tamtéž

⁸⁰ DOUBRAVOVÁ, D. *Příručka pro probaci a mediaci*. Praha : Institut pro probaci a mediaci, 2001. 9-10 s.

majetek dvaceti dvou poškozených, aby se s nimi setkali a pojednali o nápravě škody, kterou zavinili. Tento přístup byl přivítán u všech zúčastněných a je uváděn jako „kanadský dar světu“. Tento trend se šířil také v Austrálii, Novém Zélandu, Evropě a jižní Africe.⁸¹

Momentální situace v oblasti využívání mediace v trestních věcech je obsahem studie „Evropského fóra pro mediaci mezi poškozeným a obviněným a obnovující justici“. Poukazuje také na nový zrod mediačních programů v Dánsku, Irsku, Itálii, Lucembursku, Nizozemsku, Švédsku, Španělsku a v řadě postkomunistických zemí jako je Bulharsko, Albánie, Ukrajina, Slovinsko, Polsko, Maďarsko a také Česká republika.⁸²

Hlavním cílem na začátku zavádění efektivní mediační služby byla pomoc poškozenému, dosažení odškodnění a morálního zadostiučinění. Protipólem pak nahlédnutí obviněného na negativní dopad svého protiprávního jednání. Důraz byl kladen na spravedlivé vnímání řešení konfliktu oběma stranami sporu. Jedná se tedy o spravedlivé urovnání konfliktu, o efektivní postih trestně odpovědného pachatele a současně o snazší možnosti začlenění obviněného do běžného života a efektivnější prevenci kriminality.⁸³

5.1 Anglie a Wales

5.1.1 Probace

Probační služba přispívá plněním následujících cílů:

- Účinný dohled nad pachateli, snižování výskytu opětovného páchání trestné činnosti a zabezpečení bezpečnosti občanů
- Poskytování vysoce kvalitních informací o hodnocení soudům a jiným orgánům s cílem asistence při vynášení rozsudků a jiném rozhodování⁸⁴

---

⁸¹ DOUBRAVOVÁ, D. *Příručka pro probaci a mediaci*. Praha : Institut pro probaci a mediaci, 2001. 9-10 s.

⁸² Tamtéž

⁸³ SVOBODA, I. Výchovná činnost mediátora Probační a mediační služby. *Veřejná správa*[online]. 2005, 10, [cit. 2011-01-31]. Dostupný z WWW:

<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/2003/casopisy/vs/0510/konz_info.html>.

⁸⁴ STELMAN, A. *Probace v Evropě : Anglie a Wales* [online]. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2002 [cit. 2011-02-02]. Dostupné z WWW:

<<http://www.ok.cz/iksp/docs/282.pdf>>.

Probační služba při plnění cílů zajišťuje jejich vysokou kvalitu, spravedlnost a nejlepší zhodnocení peněz, přičemž v případě potřeby využívá partnerských vztahů s jinými zákonnými orgány a soukromým a dobrovolnickým sektorem.⁸⁵

Co se týká hodnotového systému, bylo v době, kdy byla probace více spojována se sociální prací jednoduché identifikovat hodnoty jako např.: péče a respektování lidí; víra v budoucnost. Avšak tím, jak se probační služba přiblížila více k orgánům trestního soudnictví, je stále těžší určit oddělený soubor hodnot. Tříletý plán Home Office na období 1997-2000 stanoví čtyři hodnotové faktory:

- zpochybnění stanovisek a chování, jež vyústí v trestný čin a způsobí strádání obětí
- práce pro komunity a v součinnosti s nimi s cílem snížení kriminality
- zlepšování sociálního zabezpečení rodiny
- čestné, otevřeno a respektující jednání se všemi lidmi⁸⁶

Současnými prioritami služeb je ochrana veřejnosti a hodnocení rizika. To můžeme chápat jako logický následek rostoucí populace věznic a potřeby pro zajištění bezpečnostního dozoru nad vězni propuštěnými zpět do komunity. Také to je důsledek potřeby vlády související se zvyšováním důvěry veřejnosti v komunitní tresty a snižování nákladů spojených s uvězněným. Hodnocení rizika je soustředěno jak na riziko opakovaného páchání trestné činnosti, tak na riziko újmy, které mohou delikventi v očích veřejnosti představovat. V poslední době se značně pracovalo na vytvoření nástrojů měření rizika prostřednictvím kriminologického a jiného výzkumného dokazování. Home office vytvořil jednotný nástroj na hodnocení rizika, jež budou používat všechny probační služby i vězeňská služba, do praxe byla uvedena v roce 2000.⁸⁷

Veškeré činnosti Probační služby jsou předepsány ze zákona prostřednictvím regulačních nástrojů, např. Probační nařízení, nebo požadavků ústřední vlády, např. Státních norem. Státní normy existují od roku 1991 (ještě dříve v případě příkazu k výkonu veřejně prospěšných prací) a určují očekávané standardy rychlosti a kvality práce. Pokrývají všechny aspekty probační práce, dokonce i informace o propuštění na kauci, jež nejsou závazné. Práce Probační služby pokrývají celou

---

⁸⁵ STELMAN, A. *Probace v Evropě : Anglie a Wales* [online]. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2002 [cit. 2011-02-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.ok.cz/iksp/docs/282.pdf>>.

⁸⁶ Tamtéž

⁸⁷ Tamtéž

škálu závažnosti trestů, od prvopachatelů trestných činů veřejného pohoršení až po vraždy. Probační úředníci pracují s pachateli v různých prostředích, v komunitě, ve vězení, v ubytovnách a zvláštních nemocnicích pro nebezpečné mentálně narušené delikventy. Věk trestní odpovědnosti v Anglii a Walesu je 10 let.

Probační služby si v Anglii a Walesu vytvářejí vlastní podmínky služby v rámci centrálně určených parameterů, a vlastní politiku týkající se různých aspektů práce s pachateli, soudy a dalšími orgány a organizace.⁸⁸

Pro území Anglie a Walesu je probace upravena Zákonem o trestním soudnictví (Criminal Justice Act). Soudy v Anglii a ve Walesu jsou oprávněny stanovit ve svých rozhodnutích (tzv. probačních příkazech) vedle povinnosti odsouzeného podrobit se probačnímu dohledu řadu dalších požadavků, jež považuje za žádoucí v zájmu zajištění nápravy odsouzeného, ochrany společnosti nebo zabránění v další trestné činnosti. Probaci lze uložit pachateli, který dovršil šestnáctý rok svého věku na dobu nejméně šest měsíců a nejvýše tří let. Probační příkaz lze vydat jen tehdy, jestliže pachatel souhlasí s plněním požadavků obsažených v příkazu.⁸⁹

Soud může v probačním příkazu stanovit kromě dohledu:

- nařídít psychiatrické nebo jiné vyšetření
- Stanovit povinnost žít v určitém místě. Soud může stanovit povinnost odsouzeného žít po určitou dobu ve schváleném probačním domově. Tato doba je stanovena tak, aby probační úředník mohl vykonávat dohled nad odsouzeným ještě po dobu asi jednoho roku po skončení pobytu odsouzeného v domově. Odsouzený je v probačním domově podroben dohledu personálu domova a probačního úředníka.
- stanovit povinnost docházet do denního probačního střediska po dobu až šedesáti dnů. U pachatelů sexuálních delikventů může být tato doba delší než šedesát dnů
- stanovit povinnost docházet do určitého místa a účastnit se aktivit určených v probačním příkazu po dobu až šedesáti dnů

---

⁸⁸ STELMAN, A. *Probace v Evropě : Anglie a Wales* [online]. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2002 [cit. 2011-02-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.ok.cz/iksp/docs/282.pdf>>.

⁸⁹ ROZUM, Jan. *Výzkum nově zavedených prvků probace do trestního práva ČR*. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2000. 10 s.

- stanovit povinnost absolvovat protidrogovou nebo protialkoholní odvykací léčbu, ústavní nebo ambulantní
- stanovit povinnost zdržet se určitých činností po určitou dobu.⁹⁰

5.2.1 Mediace

V Anglii a Walesu není žádná zákonná definice mediace a mediátora.

Ministerstvo pro ústavní záležitosti (Department of Constitutional Affairs) popisuje mediaci následovně:

- Mediace je způsob řešení sporů, ve kterém třetí strana, mediátor, pomáhá oběma stranám dosáhnout dohody, kterou obě považují za přijatelnou.⁹¹

Centrum pro efektivní řešení sporů (Centre for Effective Dispute Resolution), je jeden z předních poskytovatelů mediačních služeb v Anglii, definuje mediaci následovně :

- vyžaduje neutrální třetí stranu, která usnadňuje vyjednávání
- je rychlá a nenákladná, důvěrná a informace poskytnuté v rámci mediace nemohou být použity na úkor některé ze stran
- umožňuje stranám nalézt řešení, kterých nelze dosáhnout v adjudikativních procesech jako je litigace nebo arbitráž, z které mají prospěch všechny strany, zvláště pokud je mezi stranami trvajícím vztah
- vyžaduje zástupce stran, které mají dostatečnou pravomoc k uzavření smírné dohody⁹²

5.2 Francie

5.2.1 Probační

Veškeré aspekty francouzského systému probačních služeb mají právní základ spočívající v legislativě a vládních nařízeních, např. rozhodnutích Ústavního soudu, zákonech, vyhláškách, nařízeních, oběžnicích. Jako součást trestního systému

⁹⁰ ROZUM, Jan. *Výzkum nově zavedených prvků probace do trestního práva ČR*. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2000. 10 s.

⁹¹ KRISTKOVÁ, V. *Mediace ve světě* [online]. [cit. 2. února 2011]. Dostupný z [www: http://www.amcr.cz/mediace/o-mediaci.php](http://www.amcr.cz/mediace/o-mediaci.php)

⁹² Tamtéž

podléhá probace evropským směrnicím. Velice důležitá je též Evropská úmluva o dodržování lidských práv: to platí především na právo pachatele na odmítnutí výkonu veřejně prospěšných prací.⁹³

Právním základem pro cíle, organizaci a strukturu Vězeňské rehabilitační a probační služby je Vyhláška č. 99-278 z roku 1999. Touto vyhláškou byla reformována nařízení Trestního zákoníku procesního (Code of Criminal Procedure), jež řídila službu v minulosti, a vytvořena Vězeňská rehabilitační a probační služba. Kapitola XI. Obsahuje tři kapitola, z nichž každá pojednává o cílech služby, nových pravomocích specializovaných soudců, kteří dohlízejí na výkon rozsudků a jiných smírčích soudců, kteří hrají důležitou roli, a konečně organizaci a práci probační služby. Intervence Vězeňské rehabilitační a probační služby pokrývají tři různé aspekty výkonu trestu:

- Prostředí uzavřeného vězení („milieu fermé“)
- Polootevřené a otevřené prostředí („milieu semi ouvert“)
- Uložení trestu v komunitě („milieu libre“)⁹⁴

Jako obecný koncept je využití probace relevantní pro všechny občany, bez ohledu na povahu jejich společenského chování. Tento koncept zahrnuje tradiční i nový význam probace, tj. prevenci a komunitní právo, alternativní řešení konfliktů a trestní stíhání. V tradičním a restriktivním slova smyslu se probace používá jako trest pro tři kategorie trestných činů:

- trestné činy proti zvykovému právu
- politické trestné činy
- trestné činy spáchané v armádě⁹⁵

Naproti tomu se probace využívá u všech nezletilých nebo mladiství jako opatření, jež má výchovný charakter, pomáhá a chrání. Používá se u nezletilých a mladistvým (8-18 let) bez ohledu na to, jestli spáchali trestný čin. Probaci lze využít kdykoliv v ohrožení mladistvého, např. v případě sociální dezintegrace nebo zdravotních problémů.⁹⁶

---

⁹³ GILLY, T. *Probace v Evropě : Anglie a Wales* [online]. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2002 [cit. 2011-02-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.ok.cz/iksp/docs/282.pdf>>.

⁹⁴ Tamtéž

⁹⁵ Tamtéž

⁹⁶ Tamtéž

V souladu s francouzskou tradicí je původní pojetí probace velice restriktivní. Zahrnuje tradiční probační tresty:

- zastavení s probací
- odložení trestu kombinovaného s probací
- výkon veřejně prospěšných prací jako hlavní nebo doplňkový trest nebo jako
- podmínka zastavení
- podmíněčné propuštění
- vyloučení z určitých míst
- péče po propuštění z výkonu trestu
- chránit rodinné a komunitní vztahy před rozpadem v důsledku uvěznění
- udržovat stabilní rodinné a společenské vztahy
- poskytnout podporu a přípravu na propustku⁹⁷

5.2.2 Mediace

Pro Mediaci není žádná zákonná definice. Mediaci upravuje ustanovení článku 131 nového zákoníku občanského soudního řízení, ale toto ustanovení neobsahuje definici. Z ustanovení 131 vyplývá, že mediace vyžaduje:

- souhlas všech stran
- neutrální třetí stranu s nezbytným výcvikem⁹⁸

Ustanovení § 131 vyžaduje, aby mediace byla prováděna nezávislou a nezaujatou třetí stranou, která usnadňuje stranám dosáhnout oboustranně přijatelného řešení jejich sporu. Vzhledem k neexistenci zákonné definice mediace, poskytovatel mediačních služeb Centre de Mediation et d' Arbitrage de Paris (CMAP), definuje pojem následovně:

- Mediace je přátelský proces řešení rozporů. Cílem mediace je pomoci stranám dosáhnout vyjednáváním nejlepšího řešení nebo při nejmenším řešení akceptovatelného pro obě strany.

---

⁹⁷ GILLY, T. *Probace v Evropě : Anglie a Wales* [online]. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2002 [cit. 2011-02-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.ok.cz/iksp/docs/282.pdf>>.

⁹⁸ KRISTKOVÁ, V. *Mediace ve světě* [online]. [cit. 2. února 2011]. Dostupný z www: <http://www.amcr.cz/mediace/o-mediaci.php>

- mediátor není soudcem ani arbitrem, ale katalyzátorem, jehož cílem je usnadňovat vyjednávání stran a pomoci jim nalézt řešení jejich problémů. Sděluje svůj názor pouze v případě, je-li o to jednomyslně požádán.⁹⁹

5.3 Německo

5.3.1 Probace

Spolková republika Německo je strukturována federálně. Ústřední vláda schválila řadu zákonů, jež řídí úlohy a funkce probačních služeb, systému soudní podpory a sociální práce v trestních zařízeních po celé zemi. Patří mezi ně Trestní zákoník (Strafgesetzbuch), Zákon o soudech pro mladistvé (Jugendgerichtsgesetz), Trestní zákoník procesní (Strafprozeßordnung), jakož i Vězeňský zákon (Strafvollzugsgesetz). Další pravidla a nařízení týkající se organizace a struktury, místních a zemských úřadů, provozních norem a výběru a naboru zaměstnanců, spadají do kompetence jednotlivých spolkových republik.¹⁰⁰

Na rozdíl od jiných evropských zemí mají v Německu probační služby, soudní podpora a sociální práce v trestních zařízeních jinou funkci. Dle uvážení soudů mají probační úředníci pomáhat odsouzeným pachatelům a bránit tak opětovnému páchaní trestní činnosti. Probační služba jako taková je ztělesnění prevence kriminality. Ve shodě se soudy zajišťují probační úředníci, aby jejich klienti dodržovali podmínky a nařízení soudu, a podávají zprávy o tom, jak si podmíněně odsouzený vede v normálním životě. Jsou rovněž podávány zprávy o porušení podmínek a nařízení. Informace poskytnuté probační službou tvoří důležitou část soudního přezkoumání případu a rozhodnutí, zda je třeba v průběhu probačního řízení zajistit určitá opatření. Slouží též k přezkoumání, zda bude odložení trestu zrušeno nebo postoupeno nižší instanci. Nařízení určují maximální délku probace a přidělení probačního úředníka. Délku probační lhůty určuje soud, pohybuje se od dvou do pěti let.¹⁰¹

⁹⁹ GILLY, T. *Probace v Evropě : Anglie a Wales* [online]. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2002 [cit. 2011-02-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.ok.cz/iksp/docs/282.pdf>>.

¹⁰⁰ WEGENER, H. *Probace v Evropě : Anglie a Wales* [online]. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2002 [cit. 2011-02-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.ok.cz/iksp/docs/282.pdf>>.

¹⁰¹ Tamtéž

5.3.2 Mediace

Německá legislativa ani judikatura nedefinuje mediaci. Odborníci definovali mediaci na základě praxe a výzkumu následovně:

- Mimosoudní řešení sporů, během něhož zprostředkovatel – neutrální třetí strana označovaná jako mediátor – je jmenována stranami sporu, aby jim pomohla nalézt přijatelné řešení jejich problému.¹⁰²

V lednu roku 2000 byl vydán federální zákon, který zmocňuje všechny spolkové státy k tomu, aby legislativně upravily povinnou mediaci pro případy, které splňují stanovená kritéria. (Einführungsgesetz zur Zivilprozessordnung - EGZPO). Na základě takové právní úpravy musejí všechny relevantní případy podstoupit mediaci, předtím než může být zahájeno formální soudní řízení.¹⁰³

EGZPO zmocňuje spolkové státy k zavedení povinné mediace, avšak neukládá jim povinnost, aby tak učinily. Zákon ani neposkytuje model pro mediační proces, ale dává státům volnost k vytvoření vlastního systému. Ustanovení 15a bylo záměrně vytvořeno jako „experimentální,“ aby podpořilo rozdílné přístupy k mediačním systémům.¹⁰⁴

Odstavec 15a EGZPO nebyl právníkou veřejností dobře přijat a právníci se často snaží povinné mediaci vyhnout. Ustanovení nebylo dobře přijato a není proto ani příliš využíváno. Některé státy nesouhlasí s úpravou EGZPO a uvádějí, že mnoho případů vhodných pro mediaci, by bylo vyloučeno z mediace, protože nesplňují stanovená kritéria. A že takový systém nesplňuje účel ADR. Ti, kteří nesouhlasí s povinným odkazováním případů na mediaci, našli způsob, jak se povinné mediaci vyhnout. Povinná mediace se nevztahuje na tzv. „*mahnverfahren*“ případy. Jedná se o případy, kdy žalobce uvede na formuláři požadovanou částku a důvod závazku. Žalobce pak musí ve stanovené lhůtě požadavek odmítnout nebo přijmout. Pokud je požadavek přijat, žalovaný jednoduše zaplatí danou částku,

---

¹⁰² KRISTKOVÁ, V. *Mediace ve světě* [online]. [cit. 2. února 2011]. Dostupný z [www: http://www.amcr.cz/mediace/o-mediaci.php](http://www.amcr.cz/mediace/o-mediaci.php)

¹⁰³ Tamtéž

¹⁰⁴ Tamtéž

pokud není, je zahájeno standardní soudní řízení. Snahy vyhnout se povinné mediaci svědčí o tom, že ustanovení EGZPO nebylo dosud právníky přijato.¹⁰⁵

---

¹⁰⁵KRISTKOVÁ, V. *Mediace ve světě* [online]. [cit. 2. února 2011]. Dostupný z [www: http://www.amcr.cz/mediace/o-mediaci.php](http://www.amcr.cz/mediace/o-mediaci.php)

6 RESTORATIVNÍ JUSTICE

Pojem restorativní justice (z angl. restore - obnovit, navrátit do původního stavu) lze vyložit jako určitý koncept zacházení s pachatelem, odlišný od klasické „retributivní“ trestající justice, vycházející z názoru, že současná trestní spravedlnost není adekvátní reakcí společnosti na růst kriminality, nevede k ochraně jednotlivce i společnosti.¹⁰⁶

Restorativní justice se zaměřuje na újmy vzniklé trestnou činností a usiluje o zohlednění potřeb obětí, podporuje odpovědnost pachatele za řešení vzniklé situace a zapojuje poškozeného, pachatele a komunitu do procesu řešení.¹⁰⁷

Restorativní justice je proces, který chce v maximální míře zapojovat ty, kdo mají na konkrétním trestném činu podíl, a společně zjišťovat a řešit újmu, potřeby a povinnosti s cílem přivodit ozdravení a dát věci do pořádku, natolik je to jen možné (Zehr, 2001).

6.1 Koncept restorativní justice

Nové pojetí restorativní justice přistupuje k trestnému činu zcela odlišně a vidí v něm především poškození jedné osoby jinou, nikoliv útok na stát (poškození veřejných zájmů). Zaměřuje se především na konflikt, který vznikl mezi obětí trestného činu a jeho pachatelem jako reakce na spáchaný trestný čin. V trestním procesu proto počítá nejen s aktivní rolí obviněného, ale taky s individuálním zohledněním zájmů a potřeb obětí trestného činu a dalších dotčených subjektů, přičemž se klade důraz na odstranění konfliktu mezi nimi. Koncepce trestní justice je tedy chápána jako úsilí po obnovení trestným činem narušeného nebo ohroženého systému chráněných hodnot a sociálních vztahů.¹⁰⁸

V širších souvislostech lze východiska uplatnění konceptu restorativní justice a alternativního řešení trestních věcí shrnout v následujících bodech:

- základem trestní odpovědnosti je spáchaní trestného činu, neboť jen za něj může být osoba trestně stíhána a odsouzena.

¹⁰⁶ KARABEC, Z. *Restorativní justice* 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2003, 8 s.

¹⁰⁷ ŠTERN, P. . *Probace a mediace* 1. vyd. Praha : Portál, 2010, 30 s.

¹⁰⁸ ŠOTOLÁŘ, A. *Alternativní řešení trestních věcí v praxi* 1.vyd. Praha : C. H. Beck, 2000, 9-11 s.

- trestný čin je především útokem proti lidem a mezilidských vztahům.
- trestný čin je buď sám a projevem určitého konfliktu nebo konfliktní stav vyvolává.
- konflikt spojený s trestným činem lze vnímat v několika rovinách: v personifikované podobě jako konflikt mezi konkrétními osobami a v rovině rozporu mezi normami pachatele a normami společnosti.
- reakce na spáchaný trestný čin může, ale nemusí mít podobu trestu.
- výrazně pozitivní vliv a efekt může mít již samotný způsob projednání trestného činu a řešení jeho následků.
- uplatnění specifických norem mediační práce.
- dosažení řešení musí v maximálně možné míře respektovat i oprávněné zájmy všech dalších subjektů dotčeným trestným činem.
- optimálním cílem je nalezení řešení vyhovujících všem dotčeným subjektům – strategie win- win (vítězství pro všechny).¹⁰⁹

V zásadě existují dvě cesty k dosažení trestní spravedlnosti. Jednou z nich je využití specifických metod mediační a probační práce.¹¹⁰

6.2 Principy restorativní justice

Restorativní justice je spojena s několika klíčovými principy a hodnotami. Ty jsou jakýmsi ukazatelem, který nám ukazuje, jakou cestou se lze vydat v konkrétním případě. Každá konfliktní událost a každý spáchaný čin je specifický, proto nelze stanovit žádný univerzální restorativní program či techniku. Směr ukazující následující principy a hodnoty:

- **respekt** – Je projevován mekem vůči oběti a dalším postiženým osobám, ale i k pachateli.
- **odpovědnost** – Pachatel trestného činu je odpovědný za způsobenou újmu a restorativní proces posiluje jeho motivaci k obnově narušených vztahů.
- **dialog** – Programy a techniky restorativní justice jsou založeny na různých formách dialogu mezi stranami konfliktu, mezi obětí, pachatelem a dalšími dotčenými osobami.

¹⁰⁹ ŠOTOLÁŘ, A. *Alternativní řešení trestních věcí v praxi* 1.vyd. Praha : C. H. Beck, 2000, 9-11 s.

¹¹⁰ Tamtéž

- **participace** – Restorativní justice usiluje aktivní zapojení všech účastníků trestného činu, jejich blízkých a zástupců.
- **vyváženost** – Restorativní justice vyvažuje zájmy zúčastněných osob a hledá řešení přijatelné pro všechny strany.
- **dobrovolnost** – Žádný účastník, pachatel nevyjímaje, nemá být k účasti donucen.
- **pospolitost** – Restorativní justice vždy usiluje o zapojení členů komunity, kde oběť a pachatel žijí.
- **individualita** – Jedinečnost každého člověka je v restorativní justici vždy vyvažována ve vztahu k pospolitosti.¹¹¹

---

¹¹¹ ŠTERN, P. *Probace a mediace* 1. vyd. Praha : Portál, 2010, 33-34 s.

7 NOVÉ ALTERNATIVNÍ TRESTY A TRENDY

Při slově trest se většině populace vybaví jako první vězení, tedy trest odnětí svobody nepodmíněně. Není to ovšem trest jediný, který náš právní řád zná. V posledních letech dosahují značné popularity tzv. alternativní tresty, které jsou z ekonomického hlediska pro stát podstatně levnější a pro odsouzeného často vhodnější a účinnější než trest odnětí svobody.

Alternativou se rozumí nutnost výběru mezi dvěma nebo několika vzájemně se vylučujícími možnostmi.¹¹² V trestním právu to znamená, že soudce při ukládání trestu odsouzenému má možnost uložit trest odnětí svobody nebo naopak vybrat trest, který bude vykonáván na svobodě. Toto rozhodování klade na osobu soudce značné nároky. Soudce musí mít nejen bezvadné znalosti z oblasti práva, ale také v oblasti psychologie a sociologie. Uložení trestu pro dobrého a zodpovědného soudce neznamena pouze vyřknout nad odsouzeným ortel určitého trestu, a tím celý případ uzavřít, ale také se zamyslet nad osobou odsouzeného, zvážit jeho sociální situaci, a především vybrat pro něj vhodný trest vzhledem k závažnosti spáchaného trestného činu. Jistě není snadné vybírat z možných trestů, které nabízí český trestní zákon, protože jedinečnost osobnosti každého pachatele a nutnost individualizace trestu nutí soudce k pečlivému zvážení nabízených možností potrestání a následnému vybrání toho trestu, o němž je soudce přesvědčen, že nejlépe splní svůj účel.¹¹³

Nejlépe smysl alternativy v trestním právu vystihuje její čtyřbodová definice:

- alternativa je volba trestu nespojeného s odnětím svobody. Je ukládán pachateli, který by jinak byl odsouzen k trestu odnětí svobody.
- alternativa trestu odnětí svobody nesmí zahrnovat žádnou ztrátu svobody. Jinak by, mohlo jít pouze o vylepšení trestu odnětí svobody, o jeho lepší a humánnější výkon.
- pachatel musí být schopen vyhovět stanoveným podmínkám, což se týká zejména výše ukládaného peněžitého trestu.
- délka trvání alternativní sankce musí být úměrná trestnému činu a délce odnětí svobody. Které by jinak byl trestný čin uložen.¹¹⁴

¹¹² BARTÁK, J. *Ilustrovaná encyklopedie* 1.vyd.Praha : Encyklopedický dům, 1995. 42 s.

¹¹³ ČERNÍKOVÁ, V. *Sociální ochrana* 1. vyd. Praha : PA ČR, 1996, 111 s.

¹¹⁴ Tamtéž 111 s.

V odborné literatuře se setkáváme s rozlišením alternativních trestů v užším a širším pojetí. Zatímco do užšího pojetí řadíme takové tresty, které v sobě zahrnují odborné psychosociální vedení a kontrolu pachatele, které jsou zajišťovány Probační a mediační službou. Pod pojmem alternativní trest v širším slova pojetí rozumíme všechny tresty nespojené s odnětím svobody. Alternativní tresty se ukládají místo trestu odnětí svobody a nebo se s ním kombinují. Při jejich neplnění může nastat náhradní sankce – většinou trest vězení.¹¹⁵

Jedním z hlavních cílů, ke kterým se mělo zavedením alternativních opatření dospět, bylo snížení míry zasahování do osobní svobody pachatele. Proti zavádění nových alternativ jsou často vznášeny námitky, mezi které často patří i názor, že alternativní opatření ve skutečnosti nenahrazují trest odnětí svobody, ale že v praxi spíše zaujímá místo méně radikálních nevězeňských trestů. Obecné pravidlo upravující vztah mezi vězeňskými a nevězeňskými tresty, které můžeme chápat jako výraz toho, že omezování ukládání vězeňských trestních sankcí je považováno za žádoucí, nalezneme ve švédském trestním zákoníku. Stojí zde, že „soud by měl mít především na paměti skutečnost, že trest má příznivě napomoci pachatelově adaptaci ve společnosti.“¹¹⁶

7.1 Trest domácího vězení

7.1.1 Vznik trestu domácího vězení

Převratné změny v ekonomické a politické struktuře českého státu po roce 1989 zanechaly stopy v sociálním klimatu společnosti, ovlivnily vztahy mezi lidmi, jejich chování a vztah k životním hodnotám. Trestní zákon z šedesátých let. 20. století, mnohokrát novelizovaný, nemohl reagovat na měnící se společenskou realitu. V lednu 2010 vstoupil v platnost trestní zákoník, s nímž filozofie restorativní justice získala konkrétní podobu, neboť nový zákoník zakotvuje prvky preventivního charakteru, které mj. kladou důraz na integraci pachatelů v jejich přirozeném sociálním prostředí, a tím je vyloučen kriminogenní vliv vězeňské populace. Pro PMS se otevřel prostor pro úkoly v klientské činnosti při realizaci

---

¹¹⁵ ŠAŠTINSKÁ, M. *Obecně prospěšné práce, jejich výkon a význam v české trestním právu* [online]. 2004, poslední revize 14. 1. 2004 [cit. 3. listopadu 2010]. Dostupný z WWW: <http://trestni.juristick.cz/489620/clanek>

¹¹⁶ Tamtéž

nových trestů a opatření. Poprvé se v českém právním řádu objevil trest domácího vězení (dále jen TDV).¹¹⁷

Myšlenka omezení svobody pohybu dané osoby na místo svého bydliště je stará jako lidstvo samo. V historii najdeme řadu osobností, jímž byl tento trest uložen, protože byly z jakéhokoliv důvodu politicky či společensky nepohodlní a současně bylo netaktické je odsoudit k trestu odnětí svobody. Za své názory byl v domácím vězení v roce 1633 Galileo Galilei. Domácí vězení na ostrově Svaté Heleny absolvoval Napoleon Bonaparte. Smutný konec měl přísný zákaz vycházení a trest domácího vězení pro členy ruské carské rodiny, kteří byli v roce 1918 popraveni bolševiky. Komunistický režim v Sovětském svazu, Severní Koreji a Polsku ve druhé polovině 20. století často používal domácí izolaci jako nástroj represe proti svým odpůrcům. V Československu byly prvky domácího vězení použity v případě kardinála Josefa Berana.¹¹⁸

7.1.2 Domácí vězení v českém trestním právu

TDV je alternativní trest, který je do praxe české justice vnesen novým trestním zákoníkem, jež nabývá účinnosti od 1.1. 2010. Tento trest pro pachatele představuje nově zaváděný způsob potrestání, respektive nový způsob omezení jeho osobní svobody, jež ale probíhá za současného ponechání pachatele na svobodě. TDV rozšiřuje škálu alternativních trestů, které je možné ukládat dospělým za spáchané přečiny a stejně tak i mladistvým za spáchaná provinění.¹¹⁹

Zavedení tohoto trestu v naší zemi se do jisté míry inspirovalo stávající praxí používanou v zahraničí, nicméně např. délka možného uložení trestu se výrazně odlišuje (v zahraničí je trest ukládán řádově v několika měsících, u nás je možné trest uložit až na dva roky). Zajištění kontroly výkonu TDV u nás prozatím nebude možné propojit se systémem elektronického monitoringu odsouzených, takže min. v prvním roce aplikace TDV bude kontrola výkonu trestu ležet pouze v rukou PMS.¹²⁰

Ustanovení, jež vymezuje ukládání tohoto trestu, nalezneme v § 60 – 61 trestního zákoníku, které hovoří o několika podstatných skutečnostech:

---

¹¹⁷ ŠTERN, P. *Probace a mediace* 1. vyd. Praha : Portál, 2010, 149 s.

¹¹⁸ Tamtéž 149-150 s.

¹¹⁹ PILNÝ, M. *Interní materiály týkajících se metodiky trestu domácího vězení*. České Budějovice: Probační a mediální služba, 22. října 2010

¹²⁰ Tamtéž

1. Soud může uložit trest domácího vězení až na dvě léta, odsuzuje-li pachatele přečinu, jestliže:

- vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného přečinu a osobě a poměrům pachatele, lze mít důvodně za to, že postačí uložení tohoto trestu, a to popřípadě i vedle jiného trestu
- pachatel dá písemný slib, že se ve stanovené době bude zdržovat v obydlí na určené adrese a při výkonu kontroly poskytne veškerou potřebnou součinnost.

2. Jako samostatný trest může být trest domácího vězení uložen, jestliže vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného přečinu a osobě a poměrům pachatele uložení jiného trestu není třeba.

3. Nestanoví-li soud v rozsudku jinak, trest domácího vězení spočívá v povinnosti odsouzeného zdržovat se v určeném obydlí ve dnech pracovního klidu a pracovního volna po celý den a v ostatních dnech v době od 20.00 hodin do 05.00 hodin, nebrání-li mu v tom důležité důvody, zejména výkon zaměstnání nebo povolání nebo poskytnutí zdravotní péče ve zdravotnickém zařízení v důsledku jeho onemocnění; zdravotnické zařízení je povinno na vyžádání OČTŘ mu tuto skutečnost sdělit. Soud může odsouzenému povolit navštěvování pravidelných bohoslužeb nebo náboženských shromáždění i ve dnech pracovního klidu a pracovního volna.

4. Soud může uložit pachateli na dobu výkonu tohoto trestu přiměřená omezení nebo přiměřené povinnosti uvedené v § 48 odst. 4 směřující k tomu, aby vedl řádný život; zpravidla mu též uloží, aby podle svých sil nahradil škodu, kterou trestným činem způsobil.

5. Jde-li o pachatele ve věku blízkém věku mladistvých, může soud v zájmu využití výchovného působení rodiny, školy a dalších subjektů uložit, a to samostatně nebo vedle přiměřených omezení a přiměřených povinností uvedených v § 48 odst. 4, též některá z výchovných opatření uvedených v zákoně o soudnictví ve věcech mládeže za obdobného užití podmínek stanovených pro mladistvé.¹²¹

TDV je alternativou k trestu odnětí svobody, jeho ukládání se očekává u pachatelů, kteří nesplňují podmínky pro uložení mírnějšího trestu odnětí svobody

---

¹²¹ Zákon č. 40/2009 Sb. §60 o domácím vězení

podmíněně odloženého, a není nutno jim uložit trest odnětí svobody vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného trestního činu, osobě a poměru pachatele. Odsouzený není omezen v zaměstnání, v čerpání zdravotní péče, v duchovním rozvoji ve své církvi.¹²²

S přihlédnutím k poměrům pachatele může soud stanovit odlišnou dobu zdržování se v určeném místě, popř. povolit navštěvování pravidelných bohoslužeb či náboženských shromáždění ve dnech pracovního klidu a volna. Trest je ukládán pachatelů starších 15 let. Soud může uložit odsouzenému na dobu výkonu tohoto trestu přiměřená omezení nebo přiměřené povinnosti směřující k tomu, aby vedl řádný život; zpravidla mu rovněž uloží, aby podle svých sil nahradil škodu způsobenou trestným činem.¹²³

V případě maření trestu domácího vězení, tj. nedodržení podmínek domácího vězení stanovených v rozhodnutí soudu, stanoví soud náhradní trest odnětí svobody až na jeden rok. Počátek výkonu trestu domácího vězení stanová soud tak, aby si odsouzený mohl obstarat své záležitosti.¹²⁴

Základní podmínkou pro účinné využívání funkce a smyslu trestu domácího vězení je kvalitní spolupráce soudu a PMS. Úspěšnost trestu závisí na kvalitních informacích, které poskytne pracovník soudu před rozhodnutím a připravenost obviněného, jeho motivaci a důkladné informovanosti, což může zajistit pracovník v průběhu spolupráce s obviněným.¹²⁵

7.1.3. Postup probačního úředníka – v rámci trestního řízení ve fázi před uložením trestu

V rámci přípravného řízení a řízení před soudem je činnost probačního úředníka v souvislosti a agendou TDV zaměřena na realizaci tzv. institutu předběžného šetření. Tato činnost rozšiřuje možnosti spolupráce PMS s obviněným ve fázi před rozhodnutím o jeho vině a uložení trestu a to specificky v těch případech obviněných, u kterých jsou splněny podmínky pro možnost uložení tohoto trestu a zároveň vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného přečinu a osobě a poměrům pachatele, lze mít důvodně za to, že postačí uložení tohoto trestu.¹²⁶

---

¹²² ŠTERN, P. *Probace a mediace* 1. vyd. Praha : Portál, 2010, 150 s.

¹²³ Tamtéž 150 s.

¹²⁴ Tamtéž 150-151 s.

¹²⁵ Tamtéž 151 s.

¹²⁶ PILNÝ, M. *Interní materiály týkajících se metodiky trestu domácího vězení*. České Budějovice: Probační a mediační služba, 22. října 2010

PMS klade na možnost svého vstupu do případu již v této fázi trestního řízení velký důraz a to vzhledem ke svým dosavadním praktickým zkušenostem získaným v rámci vykonávacího řízení. Jestliže soud bude před uložením TDV disponovat informacemi od PMS, které mu umožní posoudit možnost uložení tohoto trestu a to vzhledem „k povaze a závažnosti spáchaného přečinu a osobě a poměrům pachatele“, je pravděpodobné, že v tomto případě bude uložený TDV vykonáván úspěšněji a to ve srovnání s TDV uloženým bez této součinnosti. Tato domněnka vychází z dosavadní více než dvanáctileté zkušenosti PMS z praxe výkonu trestu obecně prospěšných prací která ukazuje, že tresty obecně prospěšných prací jsou významně lépe vykonávány pachateli, s nimiž probační úředníci byli v kontaktu již v době před uložením tohoto trestu.¹²⁷

7.1.4 Činnosti probačního úředníka

V případě, kdy je středisko PMS pověřeno kontrolou TDV a do v této fáze projednávání případu probační úředník – specialista na TDV vstupuje vůbec poprvé, musí co nejdříve pozvat odsouzeného na středisko a provést s ním první konzultaci.¹²⁸

Konzultace na středisku je zaměřena na osobní poznání odsouzeného a na zjištění konkrétních informací týkající se jeho bydliště a osobních poměrů v místě výkonu TDV. V takovém případě, kdy neproběhla žádná předchozí návštěva v místě bydliště a probační úředník – specialista nezná reálnou situaci obydlí klienta, první namátkovou kontrolu výkonu TDV probační úředník záměrně z důvodu své bezpečnosti provede během dne, tj. mimo noční dobu.¹²⁹

Základním kontrolním prostředkem výkonu kontroly TDV v době, kdy není k dispozici elektronický monitoring odsouzeného, je provádění namátkové kontroly odsouzeného v místě výkonu TDV. Ve skutečnosti to znamená uskutečnění osobní návštěvy probačního úředníka v místě výkonu TDV a to v době, kdy se odsouzený podle podmínek TDV má v určeném obydlí zdržovat. Namátkové kontroly jsou doplňovány konzultacemi odsouzeného s probačním úředníkem - specialistou na

---

¹²⁷ PILNÝ, M. *Interní materiály týkajících se metodiky trestu domácího vězení*. České Budějovice: Probační a mediační služba, 22. října 2010

¹²⁸ Tamtéž

¹²⁹ Tamtéž

TDV na středisku PMS a případnými dalšími kroky tohoto úředníka směřující k tomu, aby odsouzený po dobu výkonu TDV vedl řádný život.¹³⁰

Kontrolu povinnosti zdržovat se v určité době na určeném místě uložené při podmíněném propuštění dle § 88 odst. 2 TZ provádí probační úředníci analogicky podle tohoto metodického postupu.¹³¹

7.2 Zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce

Trest zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce je nově zavedeným alternativním trestem (od 1.1. 2010), určený zejména problémovým fotbalovým fanouškům a pachatelům, kteří se dopouštějí trestné činnosti v souvislosti s konáním specifických sportovních, kulturních a jiných akcí (fotbalové utkání oblíbeného klubu, hokejové zápasy apod.). Jeho zavedení je reakcí společnosti na veřejnou poptávku, týkající se především násilí na sportovních utkáních, hlavně fotbalových zápasech. Inspirací zavedení tohoto trestu byla mj. praxe a situace ve Velké Británii, která zejména v sedmdesátých a osmdesátých letech 20. století čelila rozsáhlým projevům agrese a násilí na fotbalových stadionech a britští rowdies byli postrachem celé Evropy.¹³²

Smyslem přijetí této alternativy v ČR bylo zabránit odsouzeným v další trestné činnosti prostřednictvím zamezení jejich přístupu a daný typ akce, přičemž zajištění výkonu tohoto zákazu je v kompetenci PMS. Klíčová je přitom spolupráce všech zainteresovaných subjektů, které se budou podílet na zajištění tohoto trestu – PMS, Policie ČR, organizátorů zakázaných akcí a poskytovatelů specifických programů, jejichž absolvování může být odsouzenému soudem stanoveno.¹³³

Soud může uložit trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce až na deset let, dopustil-li se pachatel úmyslného trestného činu v souvislosti s návštěvou takové akce. Jako samostatný trest může být trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce uložen, jestliže vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného přečinu a osobě a poměrům pachatele uložení jiného trestu není třeba. Trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské

---

¹³⁰ PILNÝ, M. *Interní materiály týkajících se metodiky zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce*. České Budějovice: Probační a mediační služba, 22. října 2010

¹³¹ Tamtéž

¹³² ŠTERN, P. *Probace a mediace* 1. vyd. Praha : Portál, 2010, 160-161 s.

¹³³ Tamtéž

akce spočívá v tom, že se odsouzenému po dobu výkonu tohoto trestu zakazuje účast na stanovených sportovních, kulturních a jiných společenských akcích.¹³⁴

Odsouzený je při výkonu trestu zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce povinen spolupracovat s probačním úředníkem způsobem, který mu stanoví, zejména postupovat podle stanoveného probačního plánu, vykonávat stanovené programy sociálního výcviku a převýchovy, programy psychologického poradenství, a považuje-li to probační úředník za potřebné, dostavovat se podle jeho pokynů v období bezprostředně souvisejícím s konáním zakázané akce k určenému útvaru Policie České republiky. Do doby výkonu trestu zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce se doba výkonu trestu odnětí svobody nezapočítává.¹³⁵

---

¹³⁴ ŠTERN, P. *Probace a mediace* 1. vyd. Praha : Portál, 2010, 160-161 s.

¹³⁵ Zákon č. 40/2009 Sb. §76-77 *Zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce*

ZÁVĚR

Cílem mé bakalářské práce bylo přiblížit význam Probační a mediační služby v České republice, a pozitiva a negativa nově zavedených alternativních trestů. Zjistila jsem, že:

1. Probační a mediační služba je nedílnou součástí trestního řízení.
2. Není novinkou, že máme v České republice přeplněné věznice, kdy se vydaje ze státní pokladny na jednoho vězně pohybují okolo 800,-Kč denně. Už z toho důvodu je velice důležité, aby se soudce při udělování trestů snažil udělit pachatelovi spíše alternativní trest a zapojil Probační a mediační službu.
3. Alternativní tresty jsou efektivním východiskem pro naplnění účelu trestu, z ekonomického hlediska pro stát podstatně levnější a pro odsouzeného často vhodnější a účinnější než trest odnětí svobody.

Myslím si že, výhodou probace spočívají zejména v resocializační účinnosti, v nápravě pachatele, individuálním přístupu a sociální adaptaci. Za jeden z největších kladů u probace považuji poskytnutí pomoci odsouzenému při podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Probace pomáhá i v situacích, kdy odsouzený má po návratu z vězení problém např. s bydlením a nebo sehnáním práce.

Mediaci považuji za účelné urovnání konfliktu mezi obětí a pachatelem. Za pozitivní hlavně považuji osobní setkání oběti s pachatelem trestnému činu, které pachatele donutí přemýšlet o trestném činu který spáchal. Za velkou výhodou považuji napomáhání stranám konfliktu dospět k urovnání sporu, nalézt vzájemně přijatelné řešení dané situace a následná kontrola plnění dohodnutých podmínek mediátorem.

Nově zavedený alternativní trest domácího vězení má ještě nějaké nedostatky, a to zejména v povinnosti odsouzeného zdržovat se v určeném obydlí ve dnech pracovního klidu a pracovního volna po celý den a v ostatních dnech v době od 20.00 hodin do 05.00 hodin. Toto časové rozpětí nepovažuji za dostatečné, protože v této době se občané obvykle zdržují ve svém obydlí. Nedostatečné časové rozpětí trestu také umožňuje recidivu pachatele. Další nedostatky spatřuji zejména v tom že, pořád není k dispozici elektronický monitoring odsouzeného a kontrola je prováděna namátkovou kontrolou v místě výkonu trestu domácího vězení. Podle mě,

je při osobní kontrole probační úředník ohrožen. Pozitiva na tomto trestu jsou, že odsouzený není omezen v zaměstnání, v čerpání zdravotní péče, v duchovním rozvoji své církve. Tím že, odsouzený může docházet do zaměstnání, pečuje také o rodinu a zajišťuje rodinný příjem.

Další nově zavedený alternativní trest zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, je určený zejména fotbalovým fanouškům. Přijetím této alternativy, se pomohlo vyřešit dlouho trvající problémy s agresivními fanoušky fotbalových klubů. Hlavním pozitivem tohoto trestu je, dostavení se odsouzeného v období bezprostředně související s konáním zakázané akce k určenému útvaru Policie ČR.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literární zdroje:

1. KRUPKA, V.; CINGR, P. *Trestní právo procesní* 1. vyd. Praha : ARMEX PUBLISHING, 1997. 5 s. ISBN 80-901497-9-0
2. RŮŽEK, A. *Trestní právo procesní* 3. vyd. Praha : Karolinum, 1996. 15-16 s. ISBN 80-7184-207-9
3. NETT, A. *Trestní právo procesní* 2.vyd. Brno : Masarykova univerzita, 1998. 35 s. ISBN 80-210-1016-9
4. JELÍNEK, J. *Trestní zákon a trestní řád s poznámkami a judikaturou, Zákon o soudnictví ve věcech mládeže s poznámkami a předpisy souvisící* 21. vyd. Praha: Linde Praha, 2004. 975 s. ISBN 80-7201-496-X
5. VĚTROVEC, V.; *Zákon o mediaci a probaci* 1. vyd Praha : EUROLEX BOHEMIA, 2002. 27-28 s. ISBN 80-86432-32-7
6. SVOBODA, I. *Výchovná činnost mediátora Probační a mediační služby*. Veřejná správa č. 10, 2005.
7. ROZUM, J. *Výzkum nově zavedených prvků probace do trestního práva ČR*. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2000. 4-5 s. ISBN 80-86008-77-0
8. ŠTERN, P. *Probace a mediace: Možnost řešení trestných činů*. Praha : Portál, s.r.o., 2010. 9-13 s. ISBN 978-80-7367-757-2
9. ZINRÁK, Daniel. *Podmíněné zastavení trestního stíhání a narovnání jako formy odklonu od trestního řízení*[online]. Olomouc, 2008. 50-51 s. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci.
10. DOUBRAVOVÁ, D. *Průručka pro probaci a mediaci*. Praha : Institut pro probaci a mediaci, 2001. 9-10 s. ISBN 80-902998-0-6
11. KARABEC, Z. *Restorativní justice* 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2003, 8 s. ISBN 80-7338-031-8
12. ŠOTOLÁŘ, A. *Alternativní řešení trestních věcí v praxi* 1.vyd. Praha : C. H. Beck, 2000, 9-11 s. ISBN 80-7179-350-7
13. BARTÁK, J. *Ilustrovaná encyklopedie* 1.vyd.Praha : Encyklopedický dům, 1995. 42 s. ISBN 80-901647-4-9
14. ČERNÍKOVÁ, V. *Sociální ochrana* 1. vyd. Praha : PA ČR, 1996, 111 s ISBN 80-7251-207-2

15. SOTOLÁŘ, A.: *Alternativní řešení trestních věcí v praxi*, C.H. Beck, 2000, s. 64-6. ISBN 80-7179-350-7
16. ŠČERBA, F.: *Metody činnosti Probační a mediační služby*. Trestní právo, 2002, č. 7-8, s. 15

Elektronické zdroje:

1. <https://www.pmscr.cz/o-pms/>
2. ŠTERN, P. *Probace a mediace pod jednou střechou (shrnutí)*
3. <https://www.pmscr.cz/parole-dohled-nad-podminene-propustenymi>
4. DERKS, Jack. *Probace v Evropě* ISBN 80-7338-007-2.
5. SVOBODA, I. *Výchovná činnost mediátora Probační a mediační služby*.
6. STELMAN, A. *Probace v Evropě : Anglie a Wales* ISBN 80-7338-007-2.
7. KRISTKOVÁ, V. *Mediace ve světě*
8. GILLY, T. *Probace v Evropě : Francie* . ISBN 80-7338-007-2.
9. WEGENER, H. *Probace v Evropě : Německo* ISBN 80-7338-007-2.
10. ŠAŠTINSKÁ, M. *Obecně prospěšné práce, jejich výkon a význam v české trestním právu*

Legislativní dokumenty:

1. Zákon č. 40/2009 Sb. §76-77 *Zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce*
2. Zákon č. 40/2009 Sb. §60 *o domácím vězení*
3. Zákon č. 140/1961 Sb. §26 *Podmíněné upuštění o potrestání s dohledem*

Ostatní zdroje:

1. PILNÝ, M. *Interní materiály týkajících se metodiky postupu PMS v rámci přípravného řízení a řízení před soudem*. České Budějovice: Probační a mediační služba, 22. října 2010
2. PILNÝ, M. *Interní materiály týkajících se metodiky postupu PMS v oblasti nahrazení vazby dohledem probačního úředníka*. České Budějovice: Probační a mediační služba, 22. října 2010
3. PILNÝ, M. *Interní materiály týkajících se metodiky trestu domácího vězení*. České Budějovice: Probační a mediační služba, 22. října 2010

4. PILNÝ, M. *Interní materiály týkajících se metodiky zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce*. České Budějovice: Probační a mediační služba, 22. října 2010

SEZNAM ZKRATEK

OČTŘ – orgány činné v trestném řízení

TŘ – trestní řád

PMS – Probační a mediační služba

PZTS – podmíněné zastavení trestního stíhání

TDV – trest domácího vězení